

www.e-rara.ch

'T Paradys verlooren

Milton, John

Te Haarlem, 1728

Zentralbibliothek Zürich

Shelf Mark: 25.630

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-56800>

'T paradys verlooren. Tiende boek.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

'T PARADYS VERLOOREN.

Tiende Boek.

DUs stonden zy met diepe needrigheyd
 Boetvaardig, ernstig in gebeden, want
 Voorkoomende Genaade, neêr gedaald
 Van't deksel der Verzoening, had het hart,
 Dat steenig was, nu uyt den weg geruymd,
 En in de plaats een nieuw en vleeslen hart
 Doen groeijen, aademende niet, als on-
 Uytspreekelyke zuchten, die de Geest
 Der Beed' hen in, en daar aan Vleugels gaf
 Naa booven, met een sneller vaart, als 't luydst
 Geschreeuw uyt een' gemeene Beedeplaats:
 Hunne ernst was groot, en hun verzoek van meer
 Belang, als toen het oude Paar, naar 't oud
 Gerucht (doch minder oud, als deeze twee)
 Deukalion en kuyffe Pyrrha, om
 Het Mensdom, in den Waatervloed gesmoord
 Op nieuws hervooert te brengen, stonden met

E e e ;

Godvruch-

Godvruchtigheyd voor Themis Offerkift.
 Hunn' Beeden vloogen heemelwaard, de weg
 Wierd niet gemist, zy vloogen onverlet,
 Door geen wind, die nydig was, gesteuyt,
 Verydeld, of te leur gesteld, maar on-
 Verhinderd door de heemeldeur in 't Hof
 Des Heemels; toen bewierookt, daar 't altaar
 Van louter goud een' lieffelyken geur
 Verspreyde; door hunn' grooten Middelaar
 Verscheenenze voor 's grooten Vaaders oog;
 De Zoon verheugd bood die zyn' Vaader aan,
 En maakte van zyn borgtocht dit begin.

Zie, Vaader, zie hier de eerste vruchten, die
 Het Aardryk geeft, door uw' Genaade in 't hart
 Der Mensen ingeplant, deez' Zuchten, deez'
 Gebeden, die ik, als uw Priester, in
 Dit gouden reukvat, met een' wierookgeur
 Vermengd, voor u vertoone, vruchten van
 Een beeter smaak, gewassen van uw zaad
 Door u in hun gebrooken hart gezaayd,
 Dan die hy door 't behandelen van all'
 De Boomen in het weelig Paradys
 Had voortgebracht, eer dat hy uyt den staat
 Van zyne onnoozelheyd gevallen was.
 Nu neyg uw oor dan tot zyn smeekgebed,
 Hoor 't zuchten, dat hy zonder woorden doet,
 Onkundig hoe hy bidden zal; laat my
 Zyn Tolk zyn, my, zyn Voorspraak, laat my zyn
 Verzoening zyn: ent all' zyn' werken, goed
 Of kwaad, op my: door myn' verdiensten breng

Ik de eerste tot volmaaktheyd, en myn Dood
Zal voor de laatste tot betaaling zyn.
Neem my dan aan, ontfang van deez' in my
Den reuk van Vreede jeegens 't Mensdom; laat
Hen, met u nu bevreedigd, leeven, tot
Zyn' daagen, die geteld, maar treurig, tot
De Dood, zyn straf en vonnis (dat ik niet
Vernietigen, maar wel verzachten wil)
Ten eynde, hem opleyden zullen tot
Een beeter leeven, daar zy allen, die
'k Verlost heb, met my wonen zullen in
't Genot van Vreugd en Zaaligheyd, met my
Verëend, gelyk ik ben verëend met u.

Waar op de Vaader, uyt een helder licht,
Dit antwoord gaf: Myn welgeliefde Zoon,
Verkryg, al 't geen gy voor den Mens verzoekt,
Want al, wat gy verzoekt, is myn besluyt,
Maar langer in het Paradys te zyn
Verbied de Wet, die ik Natuure gaf.
Deez' zuyv're onsterff'lyke Elementen, die
Met groove, en vuyle en ongeschikte stof
Niet stallen, werpen hem, besmet, onreyn,
En ongesteld, nu buyten, slechts bequaam
Tot sterf'lyk voedsel, dat hem allerbest
Den weg zal baanen tot ontbinding, uyt-
Gewrocht door zond', die alles eerst ontsfelde,
En voort verdorf, 't geen onverderff'lyk was.
'k Begaafde hem, toen ik hem schiep, met twee
Voorname en schoone giften, zaaligheyd,
En een onsterf'lyk weezen: 't eerste is dwaas

Verlooren: 't laatst zou hem slechts dienen, om
 Zyn onheyl te verëeuwigen, ten waare
 Ik zyne Dood beslooten had, zoo word
 De Dood zyn laatste toevlucht, die hem naa
 Dit Leeven, met veel kwelling en verdriet
 Geëyndigd, en gezuyverd door Geloof,
 En Werken van Godvruchtigheyd, weer op
 Zal geeven, tot een tweede leeven, in
 Vernieuwing der Rechtvaerdigen, om hem
 Een' plaats te schenken in den Heemel, en
 Op Aard', vernieuwd. Maar laat ons 't zaalig heyr
 Uyt alle strecken van den Heemel by
 Elkand'ren roepen; 'k wil myn oordeel niet
 Voor hen verbergen, hoe ik hand'len zal
 Met 't Mensdom, en gelyk ik voor hun oog
 Gehandeld heb met 't zondigend' gespuys
 Der Eng'len: en die hunn' standplaats, vast
 Gebleeven, vaster stonden door dien slag.

Hier sloot hy, en de Zoon gaf voort de leus
 Aan dien doorluchten Dienaar, dien de wacht
 Bevoolen was: Hy blies op zyn trompet,
 Die moog'lyk sint in Horeb wierd gehoord,
 Toen God daar neederdaalde, en die misschien
 Zal klinken in den laatsten Oordeeldag.
 De ganse streek des Heemels wierd vervuld
 Met dat geluyd: de Kinderen des Lichts
 Begaaven zich uyt hunne zaalige
 Waaranden, die met onverwelkbaar loof
 Den grond, fonteyn en bron beschaaduwden
 By 's Leevens Waaters, met een' snellen spoed

Ter plaats, daar elk van hem gedagvaard was.
 Elk nam zyn' plaats, tot de Allerhoogste van
 Zyn' hoogen troon, zyn' Wil, die niet en was
 Te wederroepen, aldus hooren liet.

Ziet, Zoonen, dat de Mens geworden is,
 Als onzer een, met kennis van het Goed,
 En van het Kwaad, naa dat hy proefde van
 De vrucht, die hem verboden was; Maar dat
 Hy roeme, op kennis van 't verlooren goed,
 En van 't verworven kwaad: Gelukkiger,
 Waar hy daar door gekoomen, om het Goed
 Te kennen in zich zelve, en het Kwaad
 In 't minste niet. Nu treurt hy met berouw,
 En smeekt met eenen neêrgeslaagen Geest,
 Myn werk in hem: maar licht verslapt die ernst
 Eerlang: ik ken zyn hart, zoo ydel en
 Veranderlyk, gelaaten aan zich zelv',
 Op dat hy dan zyn' stoute hand niet uyt
 En steeke, en neeme ook van des Leevens Boom,
 En leeve in eeuwigheyd, of waan' misleyd
 In eeuwigheyd te leeven, heb ik hem
 Beslooten weg te zenden uyt den Hof,
 Om de Aarde te bebouwen, daar hy uyt
 Genoomen was, voor hem gepasten grond.

U, Michaël, beveel ik deezen last:
 Neem uwe keur van Helden, tot den kryg
 Wel toegerust, uyt 't Cherubynendom,
 Op dat de Vyand, om der Mensen wil,
 Of om den grond, dan leedig, onbewoond,
 Te naad'ren met geweld, geen' nieuwen kryg

Verwekke: haast u, dryf het zondig paar,
 Ontferm u niet, uyt 's Heeren Paradys,
 't Onheylig, van den grond, die heylig is,
 En zeg hen aan, dat zy, en hun geslacht,
 Voor altyd uyt die plaats gebannen zyn.
 Maar op datze echter niet bezwyken, op
 Het hooren van dat droevig vonnis, streng
 En onverbidd'lyk uyt te voeren, want
 Ik zie, dat zy weekhartig, hun misdryf
 Beweenen met een' vloed van traanen, maak
 Hen niet verschrikt, indienze met geduld
 'Zich schikken naar den inhoud van uw' last.
 Laat hem van u niet heen gaan ongetrooft,
 Ontdek aan Adam, wat in laater tyd
 Gebeuren zal; ik zal u door myn' Geest:
 Verlichten, en meng onder uw Verhaal
 't Vernieuwen myns Verbonds in 't Vrouwezaad,
 En laat hen, schoon nu treurig, gaan in Vreede.
 En plaats aan de Oosterzyde van den Hof,
 Daar de ingang lichtst naa Eden opwaards leyd,
 Een' wacht van Cherubynen, en een zwaard,
 Wiens vlammig lemmer heen en weder keer',
 Om alle naad'ring af te schrikken, en
 Den weg te sluyten naa des Leevens Boom,
 Op dat die Hof geen' schuylplaats worde voor
 Onreynne Geesten, all' myn Boomen tot
 Hunn' roof, om 't mensfelyk geslacht noch eens
 Met die gestoolen' vruchten leed te doen.
 Hier zweeg hy, en de Aarts-Engel spoedde zich,
 Om haastig neêr te daalen, en met hem

Een heldre troep van Cherubynen, om
De wachten waar te neemen. Yder had
Vier aangezichten (als de faabel meld
Van Janus, ziende voor en achter uyt)
Het lyf alöm doorstikt met oogen, in
Veel meerder tal, als Argus, en voor al
Te waaksaam, om betooverd door 't geluyd
Van eene Arkadiaanse veldpyp, of
Het herders riet van Hermes, of zyn staf,
Die slaapen deed, te sluym'ren. Onderwyl
Ontwaakte Aurora met haar helder licht,
Om 't waereldrond op nieuw te groeten, en
Het aardryk met een' frissen Morgendauw
Te balsamen, als Adam, en zyn Vrouw,
Naa 't sluyten van hunn' Beeden, opgestaan,
Een' grooter' kracht, van booven afgedaald,
Bespeurden, en een' nieuwe hoop, geteeld
Uyt wanhoop; blydschap, maar met vrees vermengd,
't Geen Adam dus by zyne weedergaâ
Vernieuwde met dit wellekoom geluyd.
't Geloof kan licht begrypen, Eva, dat
Al 't goed, dat wy genieten, neederdaalt
Van booven; maar dat iets van onze zy
Ten Heemel op zou klimmen, van die kracht,
Dat die volmaakte en zaalige Opperheer
Zich des bekreune, of zynen wille neyg',
Schynt wel bezwaarlyk te gelooven. Maar
't Gebed, of eene korte zucht, gevloeyd
Uyt 's Mensen aâm, gaat opwaards, en verschynt
Voor zynen troon: want seedert ik bestond

De ontvlamde toorn der Godheyd door 't Gebed
 Te stillen, voor hem neêrgeboogen met
 Een needrig hart, zag ik haar, dochtme, zacht,
 Verzoenbaar, en haar oor tot my geneeygd;
 'k Wierd oovertuygd, dat myn geimeek met gunst
 Verhoord was. Vreë nam in myn borst weêr plaats,
 En stelde die Belofte my op nieuws
 Voor oogen, dat uw Zaad den kop van dien
 Aartsvyand zou vermorzelen; 't geen in
 Dien angst niet wel, of niet begreepen, nu
 My zeeker maakt, dat alle bitterheyd
 Des Doods van ons geweeken is, en dat
 Wy zullen leeven. Heyl dan, Eva, heyl,
 Met recht aldus geheeten, Moeder van
 Het Mensfelyk geslacht, van al, dat leeft,
 Gemerkt de Mens door u zal leeven, en
 Weêr al wat leeft, zal leeven voor den Mens.
 Daar Eva, met een treurig weezen, maar
 Zachtmoedig, dus op antwoord'; Ik en ben
 Dien naam niet waard, ik de Oovertreedster, u
 Geschikt tot hulp, maar u geworden tot
 Een' strik: 'k verdien veel eerder uw' verwyt,
 Mistrouwen, laster en verächting. Maar
 Myn Rechter is onëyndig goed, die my
 Myn' Schuld vergeeft, dat ik, die eerst de Dood
 Gebragt heb oover alles, met de bron
 Des Leevens word begunstigd: Ik erken
 Daar naaft uw' gunst, die my gewaardigt met
 Zoo groot een' Naam, die 'k geensins waardig ben.
 Maar 't veld, met zweet, ons door God opgelegd,

Te bouwen, roept ons tot ons werk, schoon naa
 Een' slaapeloozen Nacht. De Daageraad,
 Gelyk gy ziet, met onzen kommer niet
 Begaan, begint zyn' purperverwden rocht,
 En lacht ons toe. Koom, gaan we, nimmermeer
 Van nu af aan, verlaat ik uwe zy,
 Daar 't werk van deezen dag ons wacht, hoewel
 Nu lastig, tot dat de Aavond vallen zal:
 Wyl wy hier woonen, wat kan moeij'lyk zyn
 In deeze schoone dreeven. Laat ons dan
 Hier leeven, schoon gevallen, wel vernoegd.

Zoo sprakze, en wenste dit, nu zeer verneêrd.
 Maar 't Noodlot onderschreef dat wensfen niet.
 Eerst gaf Natuure teekens, ingedrukt
 In Voogels, Dieren, Lucht: De Lucht begon
 Te taanen naa een' korten Morgenblos.
 Naaby hen daalde een Aaynd uyt het zwerk,
 En dreef twee Voogels, ooverschoon van pluym,
 En vloogze naa: het vreeslyk Dier, dat in
 Boffchaadjn heerst, en de eerste Jaager was,
 Van eenen Berg al brullend' neêrgestort,
 Vervolgde een aardig koppel, 't schoonst Sieraad
 Van 't ganse woud, een Hart en Hinde; Zy
 Bestierden hunne vlucht naa de Oosterpoort.
 De Aartsvaader, die dit waarnam, en die jacht
 In 't oog hielt, sprak ontsteld dus Eva aan.

O Eva, wis naakt ons verandering,
 Die verder gaat, en die de Heemel ons
 Met deeze stomme teekens in Natuur
 Vertoont, Voorloopers van 't geen oover ons

Beslooten is, en ons, te'zorgeloos
 Op strafs ontslag, om dat de Dood ons niet
 Te spoedig oovervallen zal, getrouw
 Doet toezien: want wie weet het duuren van
 Ons leeven, of wat weet men meerder, als
 Dat wy, van straf, weêrkeeren moeten tot
 Het stof, en niet meêr zyn? want waar toe strekt
 Het dubbel voorwerp van dat vluchten in
 De Lucht en langs het Aardryk, t' eener tyd,
 Den zelve weg, toch anders? Waarom is
 'Er duysternis in 't Oosten, eer de Dag
 Ten Middag klimt, en 't Morgenlicht daar in
 Die Westervolk? dat oover 't blaauw gewelf
 Zich met een straalend wit verthoont, en traag
 Ter needer daalt, met vracht, die Heemels is.

Hy doolde niet, want by dat licht zeeg 't heyr
 Des Heemels, uyt een' wolk van Jaspis, neêr
 In 't Paradys, en streek op eenen Berg:
 Een heerlyke verschyning, had geen vrees,
 Die vleef'lyk was, en twyfeling, het oog
 Van Adam op dien dag verblind. Zy was
 Veel heerlyker, als toen eene Engleschaar
 Aartsvaader Jakob in Mahanaim
 Ontmoette, daar hy 't veld alomme met
 Die Goddelyke Wachters zag getend;
 Of toen de Berg in volle vlam verscheen
 In Dothan, met een vuurig heyr bedekt,
 Ten stryde teegen Assurs Kooning, die
 Om eenen Man verraaderlyk op 't lyf
 Te vallen, ongewaarschouwd, op hem viel.

Der Eng'len Vorst liet all' zyn' benden in
 Hunn' glans daar staan, rom Eden in bezit
 Te neemen: Hy alleen nam zynen weg,
 Om Adam, daar hy onder't loof verschool,
 Te vinden. Adam had zyn komst gemerkt,
 En sprak, terwyl die Goddelyke Geest
 Vast naaderde, Eva met deez' woorden aan.

Verwacht nu, Eva, zeer gewigtig nieuws,
 Dat onzen staat wel haast beslechten zal,
 Of op ons nieuwe wetten leggen, die
 Men volgen moet; want daar die held're wolk
 Dien ginsen Berg beschaadwd en bedekt,
 Verneem ik eenen van het Heemels Heyr,
 En geenen van de minsten uyt zyn' gang;
 Een' van de grooter Magten, of een' van
 De Troonen in den Heemel, zulk een zwier
 Van Maajesteyt verzeld hem in zyn' komst,
 Zoo schrikk'lyk niet, dat ik moet vreezen, en
 Zoo vriendlyk minzaam niet als Rafaël,
 Om zonder schroom hem te gemoet te gaan,
 Maar deftig en met achtbaarheyd bekleed,
 Dien ik, op dat hy zich aan my niet stoor',
 Met diepe eerbidigheyd ontmoeten moet.
 Gaa aan een' zy; hy zweeg, en de Engel trad
 Straks toe, niet in zyn' heemelse gedaant',
 Maar als een Mens, gekleed, om om te gaan
 Met Mensen; oover 't blinkend waapentuug
 Had hy een' krygsrok van een' purp'ren gloed,
 Veel leevendiger, dan het Melibeesch,
 Of 't greyn van Sarra, dracht van Kooningen

En

En Helden, in bestand gedraagen, gaf
 In ouden tyd; daar Iris de inslag van
 Geverwd had; zyne Starrehelm ontgespt
 Vertoonde hem in dat beginsel van
 Een' mannelyken staat, nu pas de jeugd
 Ontwassen; aan zyn' zyde hong het zwaard
 Als in een' glinsterenden Teekenkring,
 Des Satans schrik en schroom, en in zyn' hand
 De Speer. Voor wien zich Adam neederboog.
 Hy boog in Kooningklyke Maajesteyt
 Zich niet, maar gaf dus reeden van zyn' komst.

Voorreeden heeft de last, dien ik u uyt
 Den Heemel breng, ô Adam, niet van doen:
 't Zy u genoeg, uw smeeken is verhoord;
 De Dood, naar 't vonnis oover u geveld,
 Toenge oovertrad, moet 't recht van zyn beflag
 Uytstellen veele daagen, die u God
 Genaadig schenkt, op dat gy u daar in
 Bekeert, en eene kwaade daad bedekt
 Met veele goede werken: of misschien
 Uw Heer, verzoend, u redde van den eys,
 Dien 't alverslindend Monster op u maakt.
 Maar langer hier in 't Paradys te zyn,
 Laat hy niet toe. Ik koom, om u daar uyt
 Te dryven, en u ver van deezen Hof
 Te zenden, om den grond, waar uyt gy wiefdt
 Gevormd, te bouwen, werk, voor u geschikt.
 Meer sprak hy niet: want Adam, op dat nieuws,
 Wierd in zyn hart een' killen neep gewaar,
 Die all' zyn' zinnen stil deed staan. Zyn' vrouw

Die alles, ongezien, had aangehoord,
 Ontdekte, door dit jammerlyk gekryt,
 Wel haast de plaats, daar zy verborgen was.

O onverwachte slag! veel erger dan
 De Dood! ô Paradys, moet ik u zoo
 Verlaaten? deezen grond, daar ik in wierd
 Gebooren, deeze schoone Dreeven, en
 Deez' Schaaduwen, een welgepast vertrek
 Voor Gooden? Daar ik hoopte, wel te vreên,
 Schoon treurig, 't leeven door te brengen, tot
 Dien dag, die 't eynd' van beyder leevenstyd
 Zal maaken? O gy Bloemen, myn vermaak,
 Die nimmermeer in eenen and'ren oord
 Zoo groeijen zult, die 'k 's morgens vroeg bezocht,
 En 's aavonds laat, die 'k met myn' teed're hand
 Aankweekte, by 't ontslyuten van uw' knop,
 En noemde u Naamen, wie zal u nu voor de Zon'
 Beschutten, wie in orde schikken, wie
 Bewaat'ren uyt eene Ambrozyne Bron?
 Ten laatsten, gy, myn huw'lyks lust-priël,
 Van my gesierd met alles, wat het oog
 Bekooren, en den reuk kan streelen: hoe,
 Hoe kan ik van u scheidyden, en waar zal
 Ik dwaalen in een' laager Waereld, die,
 Hier by geleeken, woest en duyfter is?
 Hoe zullen wy aldaar eene and're lucht
 Inaademen, min zuyver, lang gewoon
 Niet te eeten, als onsterfelyke vrucht.

Maar de Engel brak, zachtzinnig, haare taal
 Dus af: Kerm zoo niet, Eva, maar verlaat

G g g

Geduldig;

Geduldig, 't geen gy naar rechtvaardigheyd
 Verlooren hebt; noch zet uw hart, te dwaas,
 Op 't goed, dat u niet toebehoort. Gy gaat
 Niet eenzaam, maar verzeld van uwen Man,
 Dien gy verbonden zyt te volgen, daar
 Hy blyft, denk dat uw Vaaderland daar is.

Maar Adam, van zyn' diepe ontfteltenis
 Bekoomen, naa 't bedaaren van zyn' fchrik,
 Sprak Michaël aldus ootmoedig aan.

O Heemelgeest, uyt 't midden van 't getal
 Der Troonen, of de hoogfte van dat heyr;
 Want uw' gedaant' vertoon my eenen Vorft
 Verheeven booven Vorften; vriendelyk
 Deed gy bericht van uwen laft, die ftreng
 Gedaan, ons had gewond, en, uytgevoerd,
 Een eynd' van ons gemaakt; wat droefheyd, wat
 Verneederig, wat wanhoop ons geftel,
 Zoo broos, ook draagen kan. Gy brengt ons 't nieuws
 Van ons vertrek uyt deeze zaal'ge plaats,
 Onz' zoeten wyk, en die ons oog gewoon
 Ons eeniglyk vertroosten kan: al wat
 Wy elders zien, fchynt onbewoonbaar, wild
 En woest, dat wy niet kennen, en dat ons
 Niet kent. En kon ik, door geftaag gefmeek,
 Den wil van hem, die alle ding vermag,
 Veränd'ren, 'k hiel van smeeken nimmer op;
 'k Zou met geduurig roepen zyn gehoor
 Vermoeijen. Maar te bidden teegen zyn
 Volftrekt befluyt, waar' van geen' meerder vrucht,
 Als 't blaazen teegen wind, die weêrgekaatft,

Den Blaazer in zyn aâm verstikken zou.
 Des onderwerp ik my zyn hoog bevel.
 Dat kreuntme 't meest, dat ik van deeze plaats
 Geweeken, van hem afgescheyden, zyn
 Gezeegend aangezicht niet meêr zal zien.
 Hier kon ik met aanbidding ooverâl
 Verkeeren, en hem zoeken, daar hy my
 Zyn' goddelyke teegenwoordigheyd
 Vertoonen zou; en aan myn naageslacht
 Verhaalen: hy verscheen op deezen Berg,
 Daar stond hy zichtbaar onder deezen Boom.
 Ik hoorde zyne stemme in schaadow' van
 Deez' Pynboom: 'k sprak met hem by die fonteyn.
 Ik rechte zoo veel' dankbaare Outers op
 Van zooden, zoo veel' gladde steenen uyt
 Die Beek, ten teeken van gedachtenis
 Eeuw uyt eeuw in, en offerde daar op
 Den zoeten geur van Gom, en Vrucht en Bloem.
 Waar zoek ik in dat ginse Waerelddeel
 Zyn' heldere verschyning, of den stap
 Van zyne Voeten? want hoewel ik voor
 Zyn' gramschap vlood, hy riepme weêr te rug,
 Verlangde myne daagen, en deed my
 Beloften van een naageslacht, des zie 'k
 Hem noch verheugd, schoon maar het uytterst' van
 De slippen van zyn' heerlykheyd, en 'k bid,
 Schoon verder af, zyn' zaal'gen voetstap aan.

Daar Michaël, met vriendelyk gelaat,
 Op antwoordde; Adam, 't is u wel bekend,
 Dat hem de Heemel, en dit gans beslag

Der Aarde, en niet deez' Rots flechs, toebehoort,
En met zyne Alömteegenwoordigheyd
Vervult hy Land en Zee en Lucht, en al,
Dat leeft, geloofd, gekoesterd door zyn' kracht,
Die alles door en door dringt. U gaf hy
Deeze Aarde te bezitten, oover haar
Te heersen, geen verächtelyke gift.
Waan dan niet, dat zyn' Teegenwoordigheyd
Bepaald is, binnen de enge landstreek van
Dit Paradys of Eden: licht waar' dit
De Hoofdplaats van uw' heerschappy geweest,
Van waar zich alle naageslachten wyd
En zyd verspreyd, en van alle eynden van
Het Aardryk zouden hebben opgegaan,
Om u, hunn' grooten Stamheer, te eeren met
Eerbiedigheyd, en melding van uw' lof.
Maar dat uytmuntend voorrecht zyt gy kwyt,
Verneederd, om, met uwe zoonen, daar
Om laag, op vlakken grond te wonen: Maar
En twyfel niet, of God woont alzoo wel
In vlakten en valleijen, als om hoog,
Als hier, en is te vinden oover al:
Veel' teekens van zyn' teegenwoordigheyd
Zult gy alöm bespeuren, hy zal u
Omringen met zyn' Vaaderlyke Liefde
En Goedertierenheyd; dat 's zyn gelaat,
En 't spoor van zynen Goddelyken tred.
Om u in dat Geloof te sterken, eer
Gy weg gaat, weet, dat ik gezonden ben,
Om u, 't geen u, en al uw naageslacht

In laater tyd zal weedervaaren, te
 Vertoonen: wacht te hooren Goed en Kwaad.
 Hoe die Genaade, die van booven komt,
 Zal twisten met der Mensen zond'lykheyd;
 Om waar geduld daar door te leeren, en
 De vreugd met vrees, en heyl'ge droefenis.
 Te maatigen, tot wennis, om geluk
 En ongeluk met eene eenpaarigheyd
 Van 't hart te draagen: veyligst zult gy zoo
 Hier leeven, en u voorbereyden om
 Uw sterflot, als het naadert, te ondergaan.
 Koom, klim op deezen Berg; laat Eva (want
 Ik heb haare oogen toegelooken) hier
 Beneden slaapen, wyl gy waaken zult,
 Om 't geen ik melden zal, voor uyt te zien,
 Gelyk gy fliept, toen zy het leeven kreeg.

Daar Adam met een dankbaar hart op zey:
 Klim voor, ik zal u volgen, trouwe Gids,
 Langs 't pad, daar gy my leyden zult, gereed
 My te onderwerpen aan des Heemels hand,
 Schoon zy me straft, en waapenen myn borst
 Met lydzaamheyd, om, 't geen ik lyden moet,
 Te draagen, en door arbeyd staan naa rust,
 Indienze my gebeuren mag. Hy klom
 Voor uyt, en Adam volgde hem in Gods
 Gezichten. 't Was een Berg van 't Paradys,
 De hoogste, van wiens top het halve rond
 Der Aard', hoe wyd ook uytgestrekt, zeer klaar
 En onderscheyden wierd gezien. De Berg
 Was minder hoog, 't gezicht was meêr bepaald,

Daar Satan, tot een ander eynde en doel
 Den tweeden Adam in de wildernis
 Op voerde, om voor zyn oog te brengen all'
 De Kooningkryken van de ganse Waereld,
 En hunne heerlykheyd. Daar kon zyn oog
 De plaatsfen zien, waar ooyt een' stad van naam
 In vroeger of in laater tyd geficht
 Zou worden, tot een zeetel des gebieds,
 Dat magtig was. Hy zag van daar den grond
 Der muuren van het Tartars Kambalu,
 Den Rykstroon van den Kathajaanfen Chan,
 En Samarkand by Oxus, Temirs troon,
 Tot aan Peking, die groote Waereldstad
 Van China, daar van daan tot Agra, en
 Lahor, des grooten Mogols, neederwaard
 Den gouden Chertzonus, of alwaar
 De Perziaan in Ekbatana zat,
 Of sint in Hispahan, of daar de Kzaar
 Der Ruffen woont in Moskou, of de Turk,
 Een Turkoman, in Konftantinus Stad.
 Hy feylde ook niet te ontdekken met zyn oog
 Het Keyzerryk van Negus, en zyn grens
 Erkoko, de uysterst' van zyn haavens, en
 De mindre Vorftendommen aan de Zee,
 Mombaza, en Quiloa en Melinde,
 En Sofala, veelal gehouden voor
 Het goudryk Ofir, tot aan 't Kooningkryk
 Van Kongo, allerverst' naa 't Zuyden toe.
 Of daar van daan, alwaar de Niger ftroomt
 Tot Atlas Berg, de Kooningkryken van

Almanzor,

Almanzor, Fez en Suëz en Marokke,
 En 't plonderest Algiers, en Tremezen,
 Van derwaards naa Euroope, en Roome, dat
 De ganse Waereld eens beheersfen zou.
 Misschien zag hy ook teevens in den Geest,
 't Ryk Mexico, den troon van Motezume,
 En Kusko in Peru, een ryker troon
 Van Atapaliba; Guajana noch
 Niet uytgeplonderd, welks vermaardste Stad
 Van Spanjaards El Dorado wierd genoemd.
 Maar Michaël ontlaste Aartsvaarders oog,
 Van 't vlies, dat door de valse vrucht, die hem
 Een helderer gezicht had toegezegd,
 Daar voor geschooten was, en maakte 't zoo
 Bekwaam tot eedeler gezichten: toen
 Wierd straks de Zeenuw van der Oogen Bol
 Met Ruyte en Oogentrooft gezuyverd, want
 Daar was voor hem zeer veel te zien: toen droop
 Hy daar terstond drie droppen van den Wel
 Des Leevens in. De kracht dier Artseny
 Drong door tot in het binnenst van zyn ziel,
 't Oog des Verstands, dat Adam, nu geprangd,
 Zyne oogen sloot, neêrzeeg, zyn' Geesten als
 Verbysterd; maar de vriend'lyke Engel greep
 Hem by de hand, en recht' hem oover end,
 En lokte zyne aandachtigheyd dus op.
 Ontsluyt uwe oogen, Adam, en beschouw
 Voor af de vrucht, die uw oorsprong'lyk kwaad
 In sommigen te weeg zal brengen, die
 Gy teelen zult, die nimmer raakte n aan

Den Boom, die u verbooden was; die nooyt
 Te saamen spanden met de Slang, die nooyt
 Uw' zonde zondigden; maar daar uyt vloeyt
 Verdorvenheyd, die eens te zyner tyd
 Noch boozer euveldaaden teelen zal.

Hy oopende zyne oogen, en hy zag
 Een veld, ten deele ploegbaar en bebouwd,
 Daar schooven stonden, nieuwlyks opgezet;
 Ten deele een' wey, daar schaapen graafden: In
 Het midden by de scheypaal een Altaar
 Van Zooden, dicht met gras gewassen, ruuw
 Van toefsel; derwaards bracht een Maaijer, sterk
 Bezweet, van zynen Landbouw de eerste vrucht,
 Groene aaren, geele schooven, ongedorft,
 Onuytgezocht, hem volgde een Herder, van
 Een zacht gelaat, met de eerstelingen van
 Zyn' kudde, al 't eelste en schoonste van zyn vee.
 Hy offerde, en ley 't ingewand en 't vet,
 Bestrooyd met wierook, op 't gekloofde hout,
 En nam in all's zyne offerplichten waar.
 Straks daalde een gunstig vuur ten Heemel af,
 Verteerende zyne offerande met
 Een' snellen glans, en lieffelyken reuk:
 Des anders niet: zyn offer was niet gaaf:
 Waar op hy, zwellende innerlyk van toorn,
 Terwylze saamen spraaken, op hem viel,
 En trof hem met een' steen in 't Middelrif,
 Dat hy bezweek, ter needer zeeg, en bleek
 Bestorven, zynen Geest, al zuchtende, en
 Met stroomen bloeds, al gudzende, oovergaf.

Op dat gezicht stond Adam zeer verbaafd,
En riep met haast aldus den Engel toe.

O onderwyzer, dien oprechten Man,
Die wel geofferd heeft, valt zwaare ramp
Te beurt, word dan Godyruchtigheyd en Dienst
Aan God betoond, zoo goddeloos betaald?

Daar Michaël, ook aan het hart geraakt,
Op antwoordde: Adam, 't paar, dat gy daar ziet,
Zyn Broederen, eerlang te spruyten uyt
Uw' lendenen: die onrechtvaerdig is,
Zal den rechtvaerdigen ombrengen, uyt
Een' lout'ren nyd, om dat het offer van
Zyn' Broeder God behaagelyker was:

Maar wraak verbeyd dien snooden Broedermoord:
't Geloof van dien vermoorden, goedgekeurd,
Zal zynen loon niet missen, schoon gy hem
Hier sterven ziet in zyn geronnen bloed,
En stof. Waar op onze eerste Vaader dus.

O Daad en Oorzaak, beyde treurens waard!
Maar heb ik nu de Dood gezien? Is dit
De weg, waar langs ik wederkeeren moet
Tot myn oorsprong'lyk stof? O naar gezicht,
Te vuyl, te snood, om aan te zien! daar aan
Te denken, is vervaarelyk, dien slag
Te voelen, moet dan zeer verschrikk'lyk zyn.

Dien Michaël daar op tot antwoord gaf:
Gy hebt de Dood, zoo als hy allereerst
Den Mens zal treffen, nu gezien: maar weet,
De weegen, die hem sleepen naa het graf,
Zyn veelerley. Maar de aankomst van de Dood

Is vreeslyker voor, als in den slag.
 Daar is 'er, die, gelyk gy zaagt, geweld
 Het Leeven rooft: Veel' koomen om door Vuur,
 Door Waatervloed, door Honger; grooter tal
 Door ooverdaad in Voedsel en in Drank,
 Die duyzend yfelyke ziekten zal
 Voortbrengen op het aardryk, waar van een
 Gedrochtelyk gespuys voor uw gezicht
 Verschynen zal, op dat gy weeten moogt,
 Wat zwaarigheeden Eva, door zich niet
 Te onthouden, oover 't Mensdom heeft gebragt.
 Onmiddelyk verscheen 'er voor zyn oog
 Een' treurige, besmettelyke plaats,
 Pikdonker, 't scheen een Laz'rushuys, waar in
 Men Ziekten zag van tallelooze soort,
 Van yfelyke Krampen, daar de leën,
 Als op een' pynbank worden uytgerekt,
 Hartvangen, die den Mens met eenen slag
 Doen sneu'len, allerlei Koorsen, en
 Stuyptrekkingen, en Ziekten, die den Mens
 Op 't onverdachtst neêrbonzen op den grond,
 En scherpe Zinkingen, en Steen, en Zweer
 In 't Niergestel, Kolyken, Waaterzucht,
 Kortborstigheid en Jichten, die 't gewricht
 Met schrikkelyke pynen folteren.
 Naar was 't gesol, 't gezocht kwam diep uyt 't hart,
 De Wanhoop vergezeld alom dien troep,
 En ging van leegerplaats tot leegerplaats:
 De Dood zwaayde oover hen zyn' zwarte pyl,
 Maar stelde zynen schoot uyt, schoon met beede

En smeeking meenigwerf geroepen, als
 Hun hoogste goed, en allerlaatste hoop.
 Wat hart van steen kon zulk een naar gezicht
 Aanschouwen met drooge oogen? Adam kon
 't Niet langer doen, schoon niet gebooren van
 Een' Vrouw; meelyden trof hem diep aan 't hart.
 Hy stortte een' wyl een vloed van traanen, tot
 Bezaadigder gedachten de oovermaat
 Bepaalden. Hy, zoo ras hy spreken kon,
 Vernieuwde dus zyn jammerlyk beklag.

O Mensdom, zoo rampzaalig, tot wat val
 Verneederd, tot wat heyloos eynd' bewaard!
 't Waar' beeter, dat gy nooyt gebooren waart.
 Is ons het Leeven dan geschonken, om 't
 Ons wederom te ontwringen? 't geenwe, indien
 Wy 't kenden, niet ontfangen zouden, of
 Straks smeeken, om 't weêr af te leggen, en
 Verheugd in vrede en ruste heene gaan.
 Kan dan Gods Beeld, dat eens zoo goed, en zoo
 Verheeven, is geschaapen, schoon het niet
 Gebrekk'lyk wierd, verneederd worden tot
 Zulk lyden, zoo onzichtbaar, onder smerte
 En weedom, voor den Mens niet uyt te staan?
 Hoe, moest de Mens, gebleeven in 't bezit
 Van 't Godlyk Beeld, van die Mismaaktheyd niet
 Vry blyven, om het Beeld des Maakers zelv'?

Hunn' Maakers Beeld, antwoordde Michaël,
 Verzaakten zy, wanneer zy 't schonden, om
 Hunn' toomellozen onbezonnen drift
 Te dienen, en het beeld aannaamen van

Een' and'ren Heer, snoodé Ongehoorzaamheyd;
 Den eersten grond tot Eva's euveldaad;
 Des doemt de straf hen tot dien laagsten staat,
 Om datze, niet Gods, maar hun eygen beeld
 Mismaakten, en indien Gods Beeld, dat zelf
 Ontfierden, daarze de gezonde Wet
 Der zuivere Natuur' verkeerden tot
 Affschuwelyke ziekten, wel verdiend
 Naar billyk recht, om dat de eerbiedigheyd
 Voor Godes Beeld in hen verlooren was.

'k Beken 't, zey Adam, 't is rechtvaerdig, en
 Ik onderwerpme willig; maar is daar
 Geen andre weg, behalven deezen last
 Van smerte en wee, om 't sterven te ondergaan,
 Vermengende met ons natuurlyk stof?

Daar is 'er een, zey Michaël, zoo gy
 Den Reegel van Niet al te veel, gestaag
 Wel waarneemt, onderricht door maatigheyd
 In spys en drank, tot voedsel naar den eys
 Des Lichchaams, niet tot dertele ooverdaad,
 Tot dat u veele jaaren oover 't hoofd
 Heen rollen; zoo kunt gy den levensdraad
 Uytrekken, tot datge, als een' rype vrucht,
 Neêrzinken zult in uwe Moeders schoot,
 Al zachtelyk, nu doodryp, weg gesleept,
 Niet weg gerukt, dit heet men Ouderdom:
 Maar dan moetge ooverlêeven uwe Jeugd,
 Uw' kracht, uw' schoonheyd, die verwelken zal,
 Gy bleek en grys: Uw' zinnen dan verstoppt,
 't Gevoelig streeken van vermaak en lust

Vergee-

Vergeeten: Voor al't geenge nu bezit,
 Dien zwier van Jeugd, nu zoo blygeestig, en
 Van groote hoop, zal heerseh in uw bloed,
 Een' zwaare damp van koude en hitte, die
 Uw' Geesten uyt zal dooven, en op't laast
 Den Balsam van uw Leeven doen vergaan.

Daar op de Aartsvaader: 'k wil van nu af aan
 Dan voor de Dood niet vlieden, noch den tyd
 Myns Leevens rekken, meêr geneegen, om
 My van dat lastig pak gemakkelykst
 En lichtst te ontslaan, dat ik moet draagen, tot
 Den dag, my tot de weedergaav' gezet.

Waar op Michaël's antwoord was: Bemin
 Noch haat uw leeven, maar leef, 't geenge leeft,
 Godvruchtig, laat dan aan den Heemel, of
 Het kort zal zyn, of langer: Maar bereyn
 U zelve, tot het geen 'k u verder toon.

Hy zag eene uytgebreyde vlakke, en daar
 In tenten van verscheydene koleur:
 By deeze graafden kudden; en by die
 Wierd een geluyd van speeltuyg, lieffelyk
 En zoet, van Orgel en van Harp gehoord:
 Hy zag hem, die op 't klinkend snaarwerk met
 Verpoozing streek: hy trof, naar juyfste maat,
 En vaardiglyk, de snaaren, die, nu hóg;
 Dan laag van toon; eenstemmig, of verdeeld,
 't Oor streelde met bekoorelyk geluyd.
 Hy zag 'er een, die aan het aanbeeld stond,
 En zwoegde met het smelten van een paar
 Of yz're of koop're klompen ('t zy hy die

Gevonden had, daar 't vuur, by los gevaloo: Vergeten:
 Boschaadjen op een' Berg, of in een Dal: Dien zwier van
 Verteerd had, en tot in den diepten grond: Van groote
 Der Aarde was gezonken, en van daar: Een, waare danc
 Tot aan 't begin van een' zwaavelmyn, Of Geellen uyt
 Of opgeworpen door een' snellen stroom: Den Ballen van
 Van onder grond, en goot de vloeybaare erts: Daar op de
 In vormen, toebereyd uyt buygzaam leem: Dan voor de
 Eerst vormde hy 't gereedschap tot zyn werk: Myns Leeven
 Toen smeedde of goot hy uyt metaal, al 't geen: Myn van dat
 Hem dienstig was: Naa deezem, zag hy, maar: In licht
 Aan de and're zy, een ander slag, dat van: Den dag, my
 De naaste heuvels, hun gewoon verblyf, Was op Michael
 Neërdaalde in 't vlakke veld: Van buyten aen: Noch haer
 Te zien, was 't een godsdienstig volk, gezet: Godvuchtig
 Om God te dienen met een oprecht hart, . . . Het kort zal
 Zyn' werken, niet verborgen, gaã te slaan, U verken, tot
 Gencygd, om 't geen tot Vreede en Vryheyd van: Hy zal
 Het Mensdom dient, wel te onderhouden. Maar: In tenten
 Zy wandelden slechts eenen korten tyd: By haere
 Op 't vlakke, of, zie, daar kwam een groote troep: Word
 Van schoone Vrouwen uyt heur' tenten voort, En voer, van
 Met ryk gewaad en paarden uytgedost, Hy zag hem, die op
 Op 't prachtich ten op 't dertelt, zingende op: Verpooring
 Heur' Harpen geyle Minnedeuntjes, met: En vaardiglyk
 Gedans: 't oog van die Mannen, schoon vol ernst: Dan laag
 En deftig, dat elk spooreloos daar heen: 't Or streelde met
 Liet dwaalen, viel'er op, tot datze eerlang: Hy zag er een
 In 't Minnet gevangen, elk daar in: En zwogde met
 Zyn' weergaã zag, zyn' weedergaã verkoos: Of wie of koo

Nu spreekenze van Min, tot de Aavondstar,
 Voorloopster, en Aanstookster van de lust
 Verschyn'; dan steekenze al verhit de toors
 Der Bruyloft op, en roepen Hymen aan,
 Dan allereerst geroepen tot den plicht
 Van 't Huuw'lyksbed: door alle tenten klonk
 Een feestgezag met snaaren en met stem,
 Die vriendelyke ontmoeting, met dat zoet
 Gevolg van Liefde en onverspilde Jeugd,
 Met Zangen, Kranffen, Bloemen, naamen 't hart
 Van Adam in, te greetig, om vermaak,
 Waar toe Natuur te driftig ooverhelt,
 Te smaaken; hy sprak dus zyn' meening uyt.

Nu hebtge, Vorst der Eng'len, recht myn oor
 Geopend: dit gezicht schynt beeter, en
 Geeft grooter hoop van Vreede, dan die twee,
 Die 'k heb gezien: deez' waaren vol van haat,
 En Dood, en Smart, noch erger, dan die beyd',
 't Schynt, dat Natuur haar oogmerk hier bereykt.

De Aarts-Engel gaf tot antwoord: Oordeel niet,
 Wat best is, naar het richtsnoer van vermaak,
 (Of schoon Natuur zoo licht daar heene wil)
 Geschaapen, gelyk gy, tot eed'ler eynd',
 Om heylig, zuiver, God gelyk te zyn.
 De Tenten, die gy daar zoo zwierig ziet,
 Zyn Tenten der Godloosheyd, daar 't geslacht
 Des geenen, die zyn' Broeder doodfloeg, in
 Zal woonen: Elk schynt nyver, onvermoeyd,
 Om konsten uyt te vinden tot gemak
 Des levens: Konstenaars van groot vernuft,

Vergee-

Vergeetende hunn' Maaker, schoon zyn' Geest
 Hen onderwees: maar zy erkenden geen'
 Dier giften: doch zy zullen Vaaders zyn'
 Van een geslacht, uytneemend schoon. Gy zaagt
 Die schoone troep van Vrouwen, op het oog,
 Godinnen, zoo verheugd, zoo welgemoed,
 Zoo uytgelaaten, maar versteeken van
 Al 't goed, waar in de huyl'lyke eer, de lof
 En roem van eene Vrouw gelegen is;
 Als 't waare, slechts geboren, en geschikt
 Tot dartelheyd en wellust, tot gezang
 En reijen, om zich op te toojen, om
 Te snaat'ren met de tong, en 't oog alom
 Te laten weyden; daar aan zal 't geslacht
 Dier braave mannen, welker Godsdienst hen
 Den naam van Zoonen Gods verwerven zal,
 Zich oovergeeven met all' hunne Deugd,
 En hunnen roem bezwalken om 't gelonk
 Van deeze schoone Godverzaaksters, en
 Nu zwemmen in de weelde (eerlang in 't ruym)
 En lachchen: daar de Waereld kort daar aan
 Een' Waer'ld van bitt're traanen storten zal.

Daar Adam, van zyn' korte vreugd beroofd,
 Op uytriep: O elende, ô schande, dat
 Zy, die zoo wel begonnen, zydeling
 Aftraaden op verkeerde weegen, of
 Bezweeken in het midden van hunn' gang.
 Maar 'k zag, en zie 't, 't gevolg van 's Mensen wee,
 Neemt, als met my, van Vrouwen, zyn' begin.
 Neen, zoek 't in 's Mans verwyfde slappigheyd,

Zey de Engel, die zyn stand bewaaren moest
Door wys beleyd, en naar de gaaven, die
Hy zoo veel heerlyker ontfangen heeft.
Maar schik u tot een ander Schouwtooneel.

Hy zag: daar was een' groote Landstreek, wyd
En zyd verspreyd in 't oog: hier steeden, daar
Een groot getal van dorpen, en daar in
Den noesten Akkerman vast beezig, en
Een' faamenloop van wapens; Weezens, fel
Van opzicht, en gezet op dollen kryg;
En Reuzen, sterk in krachten, vaardig tot
Een' aanslag, deels met uytgetoogen zwaard,
En deels gezeeten op een schuymend ros;
Alleen, of in slagorde: die te voet,
Deez' Ruyters; niet tot enk'le monstering:
Daar was een troep van uytgeleezen volk,
Gelaft, om 't heyr met voeder te voorzien,
En dreef een' kudde Runders voor zich heen,
Schoone Offen, schoone Koeijen, uyt een vet
En tierig land; of wolledraagend Vee
Van Ooijen met heur' Lammeren, die heur
Al blaetend' volgden: alles tot hunn' roof.
De Herders brachten schaars'er met de vlucht
Het Leeven af, maar riepen luyd om hulp;
't Beginfel van een bloedig fel gevecht.
De benden voegden zich met snel geren
By een, daar laatst het vee ter weyde ging.
Daar zag men 't veld, bloedverwig, oover al
Met Lyken en met Waapens dicht bezaayd,
Nu wild en woest. Daar was 'er, die een' Stad

Inflooten en beleegerden, en met
 Geschut, met Ladders en met Mynen fel
 Bestormden, daar de Steedelingen van
 De wallen zich verdedigden, met pyl,
 En schicht, en steen en zwaavelachtig vuur.
 Aan weederzyden Moord en Reuzedaân.
 Gemagtigde Herouten riepen in
 De poorten van de Stad den Raad by een.
 Straks kwaamen Mannen, deftig, oud en grys,
 En Jongelingen, krygsgezind, by een.
 Elk redeneerde, en zey zyn' meening, voor
 En teegen; tot 'er op het laatst een Man
 Van middelbaaren Ouderdom verscheen,
 Uytsteekende in Verstand en Wysheyd, die
 Sprak veel van recht en onrecht, wyders van
 Rechtvaerdigheyd, van Godsdienst, Waarheyd en
 Van Vreede, en van het Godlyk Oordeel: maar
 Hy wierd van oud en jong belachchen, en
 Voort uytgestampt: men had hem met geweld
 Gegreepen; maar een' Wolk, die van om hoog
 Neerdaalde, rukte hem onzichtbaar weg,
 En buyten scheuts: toen gold 'er slechts geweld,
 En onderdrukking, en de wet van 't zwaard
 Alömme; nergens vond men Zeekerheyd,
 Noch toevlucht. Adam smolt in traanen weg,
 En treurend' sprak aldus zyn' Leydsman aan.

Wat 's dit voor volk, Dienstknechten van de Dood,
 Geen Mensen, die met meedemenszen zoo
 Onmenslyk omgaan, en vermeerderen
 Tienduyzendwerf de zonde van hem, die

Zyn'

Zyn' Broeder floeg: om wien doch slaanze zoo
 Veel' Broeders dood, zelf Mensen, Moordenaars
 Van Mensen? Maar wie was die braave Man,
 Zoo deugdzaam, zoo rechtvaerdig, die, indien
 De Heemel hem niet had gered, in zyn'
 Rechtvaerdigheyd snood omgekoomen waar'?

Daar Michaël op zey: dit is de teelt
 Van de ongelyke huw'lyken, die gy
 Gezien hebt; daar de goeden zich in echt
 Verbonden met de kwaade, dat Natuur
 Zelve afkeurt, daar voor schrikt; maar al te los
 Verëenigd, dit gedrochtelyk gebroed
 Van Lichchaam en van Geest voortteelden: dat
 Zyn deeze Reuzen, volk van grooten Naam:
 Want in dien tyd zal Heerschappy, Geweld
 En Magt alleen ontfach'lyk zyn, en met
 Den naam van Dapperheyd, en Heldenäart
 Trots pronken: te ooverwinnen in den ftryd,
 En volk'ren te onderbrengen, zwaaren roof
 Te fleepen, menschen, niet te tellen, om
 Te brengen, zal gehouden worden voor
 Den hoogften trap van Gloori, door triomf
 Verheerlykt, en den naam verwerven van
 Groote Ooverwinnaars en Voorftanders van
 Het menfelyk geflacht, van Gooden en
 Van Goodenzoonen; daar met grooter recht
 De naam van Moorders en Verwoesters van
 Het Mensdom op hen pafte: Zulk bedryf
 Zal door de faam omvliegen door de Waereld
 Met snel geluyd: Maar dat die faam verdient,

Dat eerlyk is en deugdzaam, ongemeld.
 Maar hy, de zeevenfte van u, dien gy
 Daar ziet, die in de booze Waer'ld alleen
 Rechtvaerdig was, en daarom wierd gehaat,
 Versprooken en vervold, om dat hy dorft
 Rechtvaerdig zyn, daar 't niemand anders was,
 En Waarheyd sprak, die niemand hooren wou,
 Dat God eens met zyn' Heyl'gen van om hoog
 Zou neederkoomen, om een vonnis oover hen
 Te vellen: de Allerhoogste nam hem weg
 Met vuur'ge paarden in een' zachte wolk,
 Gelyk gy zaagt, om in het Heemelshof
 Te wandelen met God in zaaligheyd,
 Die eeuwig duurt, en van de Dood bevryd,
 Om u te toonen, welk een' groote loon
 De goeden wacht, wat straf het boos gespuys,
 Waar vange nu, zie scherp, 't bewys zult zien.
 Hy zag, en zie, 't tooneel der Waereld wierd
 Veränderd, en de koopere oorlogskeel
 Hielt, met haar kreet tot slaan en moorden op.
 't Was al in vreugd, in spel, in dartelheyd,
 In feesten, reijen en baldaadigheyd
 Verwiffeld, trouwen en hoereeren, naar
 Het voorviel, ging in zwang. Hier Maagdenroof,
 Daar Ooverspel, daar slechts een schoon gelaat
 't Wellustig oog belonkte; en uyt den drank
 Rees twist en tweespalt in den Burgerstaat.
 Ten laatsten kwam 'er een eerwaardig Heer
 Te voorschyn in het midden van dat rot,
 En toonde, dat hy zeer aan hun bedryf

Geërgerd

Geërgerd was, betuygende met groot
 Gezag, dat hunne weegen goddeloos
 En strafbaar waaren: hy kwam meenigwerf,
 Daar zy, te faam vergaaderd, hunnen tyd
 Verspilden, in gezang, in dans en feest,
 En preedikte onder hen boetvaardigheyd,
 En afstand van de zonde, als zielen, die
 Gevangen laagen onder 't oordeel, dat
 Aanstaande was: maar alles te vergeefs.
 Dat ziende, liet hy naa te streeven met
 Dat heylloos volk, en plantte zyne tent
 Verr' van hen af; hieuw voort van eenen berg
 Veel timmerbouts, en sloeg de hand aan 't werk,
 En bouwde een Schip van ongemeen beslag,
 Naa juyfste maat van breedte, lengte en hoogte,
 Rondöm bepikt, en in de zy een' deur,
 Voorts wel voorzien met voorraad, spys en drank
 Voor Mensen en voor Beesten: toen gebeurde
 Een wonder; want daar kwam van yder Beest,
 Van Voogel, en van bloedeloos gediert,
 Een zeevental, by paaren, traaden in
 Dat Schip: elk schikte zich op zyne plaats:
 Ten laatsten kwam de Bouwheer zelf met zyn
 Drie Zoonen en vier Wyven, en God sloot
 De deur terstond naa hunnen intree toe.
 Intussen rees een sterke Zuydewind,
 En zweefde op zwarte wieken, wyd en breed,
 En tatte Wolk op Wolk, van oover al
 Vergaärd, op een: al 't geen 'er noch ontbrak,
 Vervulde Damp en Waaslem, bruyen en nat,

Naa booven met geweld gedreeven. En
 Nu hong de dikke lucht, als een gewelf,
 Pikzwart, om hoog: De Reegen storte neêr
 Met stroomen, en hielt onöphoud'lyk aan,
 Tot dat men niets van de Aarde meêr kon zien:
 Het vlottend hout dreef booven op het nat,
 En ging met zyn gebekte steeven, op-
 Geheeven, veylig oover 't waater, dat
 Met zynen vloed, en huys, en hof en land
 Bedekte, en all' hunn' sierlykheyd en pracht,
 En dartelheyd verneêrde tot den grond:
 Zee dekte zee; de Zee was zonder strand:
 In Hooven, daar baldaadigheyd onlangs
 Regeerde, wierpen Monst'ers van de Zee
 Hunn' Jongen. Van het menselyk geslacht,
 Zoo talryk laatst, zwermt slechts een kleyn gedeelt'
 Behouden in een enge kiel. Hoe ging
 U dit ter harte, ô Adam, als gy zaagt
 Den ondergang van al uw naakrooft, zoo
 Versmoord, den grond der Aarde ontvolkt: gewis
 Een and're Vloed van traanen, berste uwe oog,
 Aartsvaader, uyt, en schein u met uw zaad
 Te dompelen in 't alvernielend nat:
 Tot dat gy van den Engel vriend'lyk aan-
 Gesprooken, weêr bedarde, schoon gy niet
 Te troosten waart, gelyk een' Vaader, dien
 Zyn naageslacht al teevens word ontroofd,
 Geen' plaats van troost kan vinden: 't hart bezwaard
 Door dit gezicht, vond naauwlyks oop'ning, en
 Sprak eynd'lyk dus met staamelende tong.

O naar

O naar gezicht, ter kwaader uur voorzien!
 't Waar' beeter nooyt te weeten, wat hier naa
 Gebeuren zal, dan had ik eeniglyk
 Myn deel van 't kwaad gedraagen: elke dag
 Heeft lafts genoeg aan 't draagen van zyn kwaad.
 Deeze immers, die de ramp van tyd tot tyd
 Zal treffen, leggen teevens dat gewigt
 Op my alleen: door myn' voorweetenschap
 Teel ik een onvoldraagen vrucht, om my
 Te plaagen, eer die vrucht in weezen is,
 Wanneer ik denk, dat die eens weezen zal.
 Laat niemand, zoo myn raad ooyt gelden mag,
 Van nu af aan nieuwsgierig zyn, om of
 Zyn eygen lot, of 't lot van naageslacht
 Te weeten: 't moet doch zeeker euvel zyn,
 't Geen hy met zyn' Voorweetenschap niet kan
 Voorkoomen, en gevoelen midd'lerwyl
 Al 't kwaad, niet min, als of 't hem daadlyk trof.
 Maar 'k wierp die zorg nu uyt myn hart: de mens
 Hoort naa vermaaning noch waarschouwing; en
 Dus verre ontsnapt, zoo weynig in getal,
 Zal honger en benaauwtheyd doen vergaan,
 Omzwervende in de naaste Woesteny.
 Ik had gehoopt, dat als geweld en kryg
 Ophielden op het Aardryk, alles voorts
 Naar wens zou gaan; dat Vreede 't Mensdom met
 Een' lengte van gelukkige Eeuwen stond
 Te kroonen; maar 'k ben byster buyten spoor.
 Want ik bespeur, dat Vreede ruym zoo veel
 Verderft, als Kryg verwoest. Hoe gaat dat dus?

Zeg,

Zeg Goddelyke Leydsman, neemt 't geslacht
Der Mensen dan op deeze wyze een eynd?

Daar Michaël hem dit bericht op gaf:

Deez', die gy laatst gezien hebt in triomf,
En dart'le weeld', die hebt gy eerst gezien
Als mannen, dappre helden, onversaagd,
Stoute Onderneemers, trots op hunne kracht,
Maar verr' van alle waare Deugd vervreemd;
Die, hebbende veel Mensenbloeds geplengd,
Veel volkeren verwoest en onderbragt,
Daar door een' grooten Naam verkreegen in
De Waereld, hooge tytels, ryken beuyt,
Toen ooversloegen tot vermaak, gemak,
Onmatigheyd, Wellustigheyd, en Weelde,
En Leedigheyd; tot Hoovaardy, in top
Gevyzeld, allen band van Vriendschap brak,
En vyandschap in 't midden van den Vreë
Aanhitste: de ooverwonnen' en verslaafd
Door 't oorlog, zullen teffens alle deugd
Verliezen met hunn' vryheyd, en met een
De vreeze Gods, by wiens geveysde Deugd
En vroomheyd, in het heetste van den kryg,
Geen' bystand teegen hunn' bespringers vond:
Des zullenze, yverloos geworden, slechts
Toeleggen, om gerust, met meër of min
Vermaak, 't geen hunne Heeren hen kwanswys
Noch laten, te genieten; want daar zal
Geleegenheyd genoeg op Aarde zyn,
Om matigheyd te toetsen. Elk zal dus
Ontaarden en verbaatren: Waarheyd, Trouw,

Recht-

Rechtvaerdigheyd en Maatigheyd word dan
 Vergeeten: een Man uytgezonderd, die
 Alleen, een Zoon des Lichts, in 't midden van
 Een' duyftere eeuw, en, zonder voorbeeld, goed,
 Gewaapend teegen al't verlokken van
 Een' Waereld, en Gewoonten, druk in zwang,
 Niet schroomen zal, noch laltering, noch smaad,
 Noch spotterny, noch teegenstand: Hy zal
 Met ernstige aanspraak hen vermaanen, om
 Van hunne booze weegen af te zien,
 En hen den weg van eerlykheyd en deugd
 Voorstellen, als den veyligsten, tot rust
 En vrede; en blyvenze onboetvaardig, hen
 Aankondigen den toorn, die koomen zal:
 Maar Spotterny zal zyn' belooning zyn;
 Zyn' waarde, alleen by God, als de eenigst', die
 Rechtvaerdig was. Hy zal, naar Gods bevel,
 Een' wonderbaarlyke Ark, gelykge zaagt,
 Toestellen, om zich en zyn huysgezin
 Te veyligen voor 't algemeen verderf,
 Dat een' verdorven' Waereld treffen zal.
 Hy zal zoø haast, met Mens en Beest, geschickt
 Om 't leeven te behouden in die Ark,
 Daar in niet zyn, geveyligd voor 't gevaar;
 Of alle Sluyzen, van den Heemel los-
 Geborsten, zullen reeg'nen, dag en nacht;
 Al 't waater, uyt zyn' onderaardsen kolk
 Opwellend', zal den grooten Okeaan
 Doen ryzen, om het aardryk met zyn nat
 Te dekken, te ooverstroomen, tot de vloed

131

K k k

Zal

Zal fteyg'ren booven 't fpits des hoogften Berghs.
 Dan zal deez' Paradys-berg door 't geweld
 Der golven, van zyn' wörtel afgerukt,
 Beroofd van groente en boomen, voortgeftuud,
 Neêrftorten in den Afgrond van de Zee,
 En maaken daar een Eyland, zout en bar,
 Daar Wallevis en Zeehond woonen zal,
 En Zeemeeuw, met zyn fchor en heefch gefchreeuw.
 Zoo leeraart God, dat hy geen' heyligheyd
 Aan plaats en hecht, brengt iemand, die daar in
 Verkeert of woont, met zich geen' heyligheyd.
 Maar nu, aanschouw, wat verder volgen zal.

Hy zag, en zie, 't geweldig Vloedgevaart
 Al dobb'rende oover 't ongemeeten nat,
 Dat afnam, want de wolken waaren nu
 Verdreeven door een fellen Noorden wind,
 Die 't waater, door zyn' droogt', deed krimpen, en
 Aan 't vallen hielp: De Zon, nu onbewolkt,
 Straalde op haar' wyden waterspiegel heet,
 En dronk, als ooverdorftig, 't ruyme fap
 Met groote teugen in: toen kromp de zee
 Eerft tot een' poel, toen tot een' kabb'lende eb,
 Die 't waater zachjes naa den afgrond dreef;
 Want deez' had nu zyn' fluyzen toegestopt,
 De Vensters van den heemel waaren meê
 Geslooten: Nu dreef de Ark niet langer, maar
 Scheen vast te ftaan op onbeweegb'ren grond,
 Op 't fpits van eenen hoogen berg: en nu
 Ontdekten zich de toppen van 't gebergt,
 En van de klippen, daar het waater, met

Een sterk geruys affstroomend , Zeewaard liep ,
En in dien ruymen boezem zich verloor.

Straks vloog uyt de Arke een Raaven , en naa hem

Een wiffer Boô , een' Duyf , gezonden een-

En anderwerf , om groenen Boom of grond

Te vinden , tot neêrsetting van zyn voet.

Hy bragt , ten tweedemaal weêrkeerende , in

Zyn mond , een' tak van een' Olyvenboom ,

Een vreedzaam teeken ; en daar op verscheen

De drooge grond , en de Oude Vaader trad

Met al zyn' treyn uyt de Arke , en hief teritond :

Zyn' handen en zyne oogen naa om hoog ,

En dankte God voor zyn' behoudenis :

Hy zag met een' een' zwang're Waaterwolk ,

En in die Wolke een' halven ronden Boog ,

Met drie koleuren konstig geschakeerd ,

Tot een bewys van Vreê met God , en van

Een nieuw Verbond : dat Adam 's hart , voorheen

Zoo treurig , nu verkwikte , en hem zyn' vreugd

Aldus voor den Aartsengel uytten deed.

O Godd'lyke Onderwyzer , die , 't geen zal

Gebeuren naa veele eeuwen , my zoo klaar

Voor oogen stelt : op 't laatste , dat ik zag

Herleef ik , nu verzeekerd , dat de Mens ,

Met alle Schepfels en hun zaad bewaard ,

Zal leeven : 'k treur veel minder oover een'

Geheele Waereld van Godloozen , die

Vergaan , als 'k my verheug om eenen Man ,

Die zoo volmaakt , zoo recht gevonden wierd ,

Dat God door hem eene and're Waereld wil

Verwekken, en de hitte van zyn' toorn
 Vergeeten: maar, ey, zegme eens, wat beduyd
 Dat halfrond met geverwde ftreeken in
 Den Heemel, uytgespannen opwaards, als
 Gods winkbraauw, nu bevreedigd; kan 't ook tot
 Een' sierelyke fcheyding dienen, om
 De vloeyb're flippen van die Waaterwolk
 Te binden, op dat zy niet, losgeraakt,
 Noch eens het Aardryk onder Waater zett'.

De Aartsengel gaf tot antwoord: Wel hebt gy
 't Getroffen: zoo geneegen laat God af
 Van zynen toorn, fchoon 't al te laat berouw
 Van Menfen, die verdorven waaren, hem
 Aan 't harte ging, wanneer hy neederkeek,
 En zag all' de Aarde met geweld vervuld,
 Daar alle Vlees zyn' weg verdorven had:
 Maar deeze weg, zal een rechtvaardig Man
 Zoo groot een' gunft van hem ontfangen, dat
 Hy, zoo langkmoedig, 't Mensdom nooyt hier naa
 Verdolgen zal, en maaken een Verbond,
 Dat hy deeze Aard' door Waater niet meêr zal
 Verderven, en niet dulden, dat de Zee
 Haare oevers ooverftroom', noch Reegen ooyt
 De Waereld met het Mensdom en al 't Vee
 Verdrinke: maar wanneer hy oover de Aarde
 Een' Wolk brengt, zal zyn driekoleurde Boog
 Daar in staan pryken, en op dat gezicht
 Zal hy aan zyn Verbond gedenken: Dag
 En Nacht, de Zaay- en Maaytyd; hitte en kou
 Zal blyven met gewoonelyken loop

Tot alles eens op nieuws gezuiverd word
 Door vuur, de Heemel neevens de Aarde, tot
 Een' woonsteê der Rechtvaardigen: Dus zaagt
 Ge een' Waereld en begonnen en vergaan,
 En 't Mensdom als uyt eenen tweeden tronk
 Herbooren: maar gy hebt noch veel te zien;
 Doch, ik bespeur 't, uw mens'lyk broos gezicht
 Word schier verblind: Voorwerpen, die zoo hoog
 En Godd'lyk zyn, gaan 't mensfelyk vernuft
 Te booven, en vermoeyen 't: 'k zal dan slechts
 Verhaalen, wat daar naa geschieden zal.
 Verleenme dan uwe aandacht, en hoor toe.

Deez' tweede teelt van Mensen, in getal
 Noch weynig, zal, zoo lang de naare schrik
 Van 't oordeel vers in hun geheugen blyft,
 De Godheyd vreezen, en 't geen eerlyk is
 En billyk, niet licht oovertreeden, en
 Zoo leeven, en vermeenigvuldigen
 In vrede en rust, het aardryk bouwen, en
 Een' ryken oogst inzaamelen van koorn,
 Van ooli en van wyn, en meenigwerf
 Uyt hunne kudde eene offerande doen
 Van Rund, of Lam of teed'ren Geytenbok,
 Besprengd met wyn mild oover 't hoofd geplengd,
 Een heylig feest. Dus zal het zynen tyd
 Doorbrengen in eene onverstoorde vreugd,
 En wonen lang in vrede en stillen rust,
 By Huysgezinnen en Geslachten, daar
 Elk Vaader zyn beslag bestieren zal;
 Tot dat 'er een zal koomen, trots van moed,

K k k ;

Staatzuch-

Staatzuchtig, die te onvreede met gelyk
 Te staan met zyne Broeders, 't hoogst gezag
 Zich oover hen zal teegen recht en reên
 Aanmaatigen, om de Eêndracht, die Natuur
 Elk voorschryft, te verbannen uyt de Waereld:
 Hy tuk op Jacht (een Jacht van Mensen, niet
 Van Beeften) zal met Oorlog en geweld,
 Al die zich weygert te onderwerpen aan
 Zyn' Tiranny, vervolgen: daar van daan
 Zal hy een magtig Jaager voor den Heer
 Geheeten worden, tot versmaading van
 Den Heemel, of beweeren, dat hy zyn
 Gezag ontleent heeft van den Heemel, en
 Weerspanning zyn, en and'ren met dien naam
 Brandmerken: Hy zal, met een heylloos rot,
 Gedreeven door een' zelve Staatzucht, om,
 Of onder hem, of met hem dwinglandy
 Te pleegen, en getoogen uyt den streek
 Van Eden naa het Westen, daar een pleyn
 Ontdekken, daar een poel van zwarte lym
 Opborlt van onder grond, den mond der Hell',
 Om van den steen, of 't stof, daar uyt, om hoog
 Geworpen, eene Stad te bouwen, en
 Een' hoogen toor'n, wiens top den Heemel raakt,
 Om zich een' naam te maaken, en niet van
 Elkaâr verstrooyd in verre Landen, hunn'
 Geheugenis in den Vergeetelpoel
 Te smooren, zonder acht te geeven, of
 't Gerucht of wel of kwaalyk van hen spreekt.
 Maar God, die dikwils uyt den hoogen daalt,

Om,

Om, ongezien, te zien, wat menschen doen,
 Hunn' woonsteên te doorwandelen, op hun
 Bedryf te letten, zal neêrkoomen, om
 Hunn' Stad te zien, eer hunne toor'n den toor'n
 Des Heemels stopt, en hen bespotten met
 Verwarring hunner Spraaken; elk zal dan
 Zyn' Moedertaal vergeeten, en een wild
 Gejuyl van woorden uyten, zonder zin,
 En onverstaanbaar; straks ontstaat 'er een
 Verschrikkelyk gekaakel onder hen,
 Die bouwen: de een roept tot den and'ren, maar
 Word niet verstaan, tot dat zy allen, heefch
 Door dat geschreeuw, en weederzyds bespot,
 Aanvallen op elkand'ren: groot gelach
 Was daar om hoog, wanneer dat vreemd gejoel
 Gezien wierd en gehoord: dat bouwen liep
 Tot niet, en kreeg Verwarring tot zyn naam.

Waar oover Adam, vaaderlyk geraakt,
 Dus sprak: Vervloekte Zoon! hoe! zoo te staan,
 Om oover uwe Broeders heerschappy
 Te voeren, een gezag, dat u niet toe-
 behoort, te neemen met geweld, gezag,
 Dat God niet gaf: Hy gaf ons eeniglyk
 Volfrekt gebied, om oover Voogel, Vis
 En Dier te heerschen: zyn' schenkeadje alleen
 Gaf ons dat recht, maar nimmer maakte hy
 Den Mens Heer oover Menschen: eenen Naam,
 Dien Hy hielt aan zich zelve; maar hy liet
 De Menschen vry, van Menschen onbeheerst.
 Maar deeze trotse Dwingeland bepaalt

Zyn'

Zyn' indrang niet met Mensen, maar hy dreygt
Den Heemel te beleegeren en uyt

Te tarten met zyn' tooren: Arme dwaas!

Wat voedsel kan hy opwaards voeren, om

Zich zelve en zyn volk te doen bestaan,

Daar dunne lucht, die booven wolken zweeft,

Zyn ingewand, aan groover spys gewoon,

Zal kwynen doen, en eynd'lyk by gebrek

Van Aadem, indien niet van Brood, vergaan?

Met recht, zey Michaël daar op, verfoeyt

Gy zulk een' Zoon, die den gerusten staat

Der Mensen zoo verstoorde, slechts bedacht,

Om de aangebooren Vryheyd, 't wis gevolg

Van Reeden, te onderdrukken: maar gy moet

Ook weten, dat de waare Vryheyd, sint

Uw' Val, verlooren is; die Vryheyd, die

Altyd met rechte Reeden saamen gaat,

En zonder de een' word de and're nimmermeer

Begreepen. Reeden, in den Mens te zeer

Verduysterd of verwaarloofd, teeld terstond

Onregelmaatige Begeerten, en

Hartstochten, schielyk opgeborreld, om

De Reeden haar gezag te ontwringen, en

Den Mens, dus verre vry, het laltig jok

Van Slaavernye te doen draagen: Des

Laat God toe, dat dat smaadelyk gezag

Zyn' vrye Reeden ooverheersch': God, die

Rechtvaerdig oordeelt, onderwerpt hem aan

Geweldenaars, die meenigwerf met al

Zoo weynig recht zich meester maaken van

Zyne uysterlyke Vryheyd: die stant maakt
 Tirannen noodig, maar Tirannen zyn
 Daaröm niet schuldeloos: 't zal meenigwerf
 Gebeuren, dat geheele Volk'ren van
 De Deugd, dat is de Reeden, verre ontaard,
 Niet door geweld, maar door Rechtvaerdigheyd,
 En zeeke ren vloek, noodlottig daar aan vast,
 Hunne uysterlyke Vryheyd derven, als
 De inwendige verlooren is: 'k beroep
 My op dien onëerbiedigen, den Zoon
 Des Mans, die de Arke bouwde, en om den hoon,
 Zyn' Vaader aangedaan, deez' zwaaren vloek
 Moeft hooren: Hy zal zyne Broederen
 Een Knecht der Knechten zyn. Een vloek,
 Die leggen zal op 't ganse naageslacht.
 Dus zal deez' laatste, als de eerste Waereld, vaak
 Van kwaad tot erger voortgaan, tot dat God,
 Nu wars van hunne boosheyd, eynd'lyk hen
 Zyn' teegenwoordighyd onttrekken zal,
 En wenden zyne heylige oogen daar
 Van af, en laten hen afdwaalen, en
 Op hunn' verdorven weegen gaan: Dan zal
 Hy, uyt al 't volk der Aarde, een eygen volk
 Verkiezen, om daar van gehoorzaamd en
 Gediend te worden; dat zal spruyten uyt
 Een eenig Man, beroemd door zyn Geloof,
 Noch woonende aan deez' zyde des Eufraat 's,
 En opgevoed in vuylen Beeldendienst.
 Deez' Man (kunt gy 't gelooven?) zal zoo dom,
 Zoo plomp zyn, wyl de Aardsvaader, die den vloed

Ontsnapte, noch zal leeven, dat hy driest
 Den leevendigen God verzaaken, en
 't Werk van zyn' eygen' hand, in hout en steen,
 Voor Gooden aan zal bidden: Echter zal
 God hem verwaardigen, en door gezicht
 Hem roepen uyt zyn Vaaders huys, en uyt
 Zyn maagschap, en van valse Gooden, naa
 Een Land, dat hy hem toonen zal, en uyt
 Zyn' lendenen een groot en magtig volk
 Verwekken, en zyn' zeegen oover hem
 Uytstorten, in zoo grooten oovervloed,
 Dat alle Volken in zyn heylig zaad
 Gezeegend zullen worden. Onverwylt
 Gehoorzaamt hy, niet weetend', naa wat Land,
 Door vast Geloof: Ik zie hem (gy kunt niet)
 Hoe hy door dat Geloof zyn' Gooden, en
 Zyn' Vrienden en zyn Vaaderland verlaat,
 Ur der Kaldeën: nu waad hy door den stroom
 Naa Haran, naa hem volgt een' lange sleep
 Van kudden, en een' meenigt dienstbaar volk.
 Hy doolt niet, als behoefstig, maar verlaat
 Zich zelv' en al zyn' haave op Gods geley,
 Die hem, naa een gewest, hem onbekend,
 Geroepen had. Nu heeft hy Kanaän
 Bereykt: 'k zie hem zyn' tenten neederflaan
 By Sichem, en het naastgeleegen pleyn
 Van Moreh, daar belooft hem God de gift
 Van al dat Land, zyn zaad ten eygendom,
 Van Hamath Noordwaard, tot de Woesteny
 Naa't Zuyden, ('k noem die plaatsen, nu noch on-
Bekend,

Bekend, by haare naamen) ooftelyk
 Van Hermon, tot de groote Wefterzee:
 Berg Hermon, ginfe Zee: zie elke plaats
 Van verr', zoo 'k u die met den vinger wys.
 Langs Strand den Berg van Karmel, daar omtrent
 Spruyt de Jordaanftroom uyt twee bronnen, daar
 Het Ooften van die Landftreek word bepaald.
 Maar zyne zoonen zullen wonen in
 Het dal van Senir, by den reegel van
 Die Bergen. Denk voornaamentlyk daar aan,
 Dat alle Volkeren des Aardryks in
 Zyn zaad gezeegend zullen worden: door
 Dat Zaad, hebt gy dien grooten Heyland en
 Verlosser te begrypen, die den kop
 Der Slange zal vermorzelen, waar van
 Ik u 't geheym naakt oopenbaaren zal.
 Deez' vroome Aartsvaader, die te zyner tyd
 Den naam van Abraham zal draagen, als
 De Vaader der Geloovigen, zal uyt
 Zyn' lendenen een' Zoon naalaaten, uyt
 Zyn' Zoon een' Kleynzoon, hem gelyk in faam,
 In Wysheyd, in Geloof, die met een tal
 Van twaalef Zoonen zich begeeven zal
 Uyt Kanaän, en trekken naa een Land,
 Hier naa genoemd Egipte, door den Nyl
 In tweek verdeeld: zie, langs wat oord hy ftroomt,
 En hoe hy zynen ftroomtol aan de Zee
 Betaald uyt zeeven monden. Hy, gedrukt
 Door duuren tyd, genoodigd, om daar in
 Te wonen, door zyn' jongften Zoon: Een Zoon

Wiens wys beleyd, hem in dat Kooningryk
Van Faraö zal zetten naaft den Vorst,
Als tweeden in die wyde heerschappy.
Daar sterrest hy, en laat een naagelacht,
Dat aanwaft tot een groot en magtig volk,
Daaröm verdacht by eenen Kooning, die,
In 't ryk gevolgd, dien grooten aanwas zocht
Te stremmen, als Inwooners, welker tal
Te vreezen was: des maakte hy van die
Inwooners Slaaven, en gaf last, om al,
Wat manlyk wierd gebooren, te verdoen:
Tot dat twee Broeders (noem hen Moozes en
Aäaron) hen van God gezonden, om
Zyn volk te redden uyt die Slaaverny,
Zy zwaar belaân met eere en roof, te rug
Weërkeeren naa 't beloofde Land: maar eerst
Moet die wreedäardige Tiran, die noch
Hunn' God wou kennen, noch acht geeven op
Zyn boodschap, sterk gedwongen worden door
Veel' teekens, en een vreeslyk oordeel: Al
Zyn' stroomen moesten eerst veränderd zyn
In Bloed, geen Mensenbloed: en zwermen van
Kikvorssen, Luyzen, Vliegen moesten met
Gewalg en stank, zyn hof en 't ganse Land
Vervullen: al zyn Vee moest door de Pest
En Sterfte sneuvlen: Zyn, en zyn volks vlees
Met zweer en blaar oploopen: Donder dicht
Vermengd met haagel, haagel dicht met vuur
Egipte 's lucht doorbuld'ren, alles, waar
Het neederstort, verteeren; en dat on-

Verteerd blyft , Kruyden , Vruchten , Graanen , moet
 Ten roof zyn van een' duyft're Sprinkhaanwolk ,
 Die niets , dat groen is , ooverlaaten zal .
 De duyfternis moet 't ganse Kooningkryk :
 Bedekken met haar' fchaaduw' ; duyfternis ,
 Die met de hand getaft zal worden , en
 Drie daagen elk met zwaare blindheyd flaan .
 Ten laatften moet alle eerstgeboorte van
 Egipte , door een' middernachtsen flag
 Dood leggen . Dus moet die Rivierdraak door
 Tien wonden afgefolterd en getemd
 Zyn' vreemdelingen laaten heenen gaan .
 't Hardnekkig hart wierd nu en dan wel eens
 Gebrooken , maar geduurig weêr verhard ,
 Als't Ysnaa Dooy . Hy weêr door toorn aan 't woên ,
 Vervolgde hen , die hy liet trekken , maar
 De Zee zwelgt hem , en al zyn' heyrkracht in ,
 Maar laat Gods volk op 't drooge trekken door
 Twee kristallyne muuren , door den staf
 Van Moozes , als verschrikt , in tweek gedeeld ,
 Tot datze aan de ooverzyde hunnen voet
 Op 't vaste strand neêrzetten onvervolgd .
 Zoo wonderlyk zal God zyn heylig volk
 Door zyne kracht beschermen , onder hen
 Verkeeren , by hen teegenwoordig zyn
 In zynen Engel , die hen voor zal gaan
 In eene Wolke en in een Vuurpilaar ,
 By dag een' Wolke , een Vuurpilaar by nacht ,
 Geleydende hen dus op hunnen weg ,
 En weerende af , 't geen achter fchaaden kon ,

Dien Koning, die hen hittiglyk vervolgt,
 Den gansen nacht zal hy vervolgen, maar
 De duyfternis zal hem verbyft'ren tot
 Den Morgenstond: dan zal God uyt de Wolke
 En Vuurpilaar op 's vyands Leeger zien;
 Hy zal 't verstooren, en de wieken van
 Hunn' waagens kneuzen: als hunn' Leydsman op
 Gods last zyn' staf zal wanken oover 't vlak
 Der Zee: de Zee gehoorzaamt zyn bevel.
 De golven storten wederkeerende op
 Hunn' benden, ooverstelpende al hun heyr.
 't Verkooren volk zal veylig van het strand
 Naa Kaanaän heenspoeden, door gebergt
 En woesteny, een' ongebaanden weg;
 Op datze niet te haastig koomen by
 Den Kananyt, ten oorlog toegeruift,
 Gans onbedreeven in den kryg, met schrik
 Bevangen, willen wederkeeren naa
 Egipten, en verkiezen liever daar
 In slaaverny en luyfterloos bedryf
 Te leeven: want te leeven zonder kryg
 Valt eedel en onëedel zoeter, als
 Te felle drift den moed niet gaande maakt.
 Dit zullen zy ook winnen, dwaalende in
 Die wilde woesteny: daar zullen zy
 De vorm van hunn' regeering schikken, en
 Hunn' grooten Raad verkiezen uyt hunn' twaalf
 Geslachten, om te heersfen naar de Wet.
 God zelf, neërdaalende van Sinai,
 Wiens gryze spits zal dreunen, met gekraak

Van Donder, en met luyd trompetgeklank,
 Zal hen een' reeks van Wetten geeven, deels
 Voor 't burgerlyk bestier, deels Wetten, die
 Zien zullen op Godsdienstig Offerand',
 Om hen door schaaduwen en voorbeelden
 Bericht te geeven van 't beloofde Zaad,
 Dat eens den kop der Slang' vermorz'len zal,
 En langs wat weg hy die Verlossing van
 Het mensdom zal voltrekken: Maar Gods stem
 Is vreeslyk voor 's menschen sterfelyk oor;
 Des bidden zy, dat Moozes hen Gods wil
 Verkondige, en de schrik ophoude: Zy
 Verwerven dat verzoek, doch onderricht
 Dat niemand zonder Middelaar tot God
 Kan naaderen, wiens hoog en heylig Ampt
 Door Moozes nu word afgeschaaduw'd, met
 Vooruytzicht op een' grooter, van wiens dag
 Hy spreekken zal, gevolgd van tyd tot tyd
 Van Zienders, die de aannaaderende komst
 Van Vorst Meslias zullen melden. Naa
 't Vast stellen van deez' Wetten, en van all'
 Die plechtigheeden (zoo behaagelyk
 Is Goode de Gehoorzaamheyd, en 't doen
 Van zynen wil) zal hy genaadig zich
 Verwaardigen, om midden onder hen
 Zyn' tabernaakel op te rechten, hy,
 De Heylige, zal zyne woonsteê, by
 De sterfelyke menschen maaken. Naar
 Zyn voorchrift word een Heyligdom gemaakt
 Van Keeder, met goud oovertrokken, daar

Eene

Eene Ark in, in die Arke zyn Verbonds-
 Getuygenis, daar booven 't deksel der
 Verzoening, meê van louter goud, bedekt
 Met vleug'len van twee Cherubynen, van
 Dicht goud gemaakt: daar zeeven lampen, als
 In eenen Dierenriem staan branden, en
 Het Heemelvuur verbeelden. Eene wolk
 Zal 's daags daar oover rusten, 's nachts een straal
 Van helder vuur, behalven alsze op reys
 Voorttrekken, tot zy eyndelyk geleyd
 Door eenen Engel, koomen in het Land,
 Aan Abraham en aan zyn zaad beloofd.
 't Verhaal viel lang, wat stryden daar gestreên,
 Wat Vorsten ooverwonnen wierden, of
 Hoe 't Zonnelicht een' gansen dag aan 't hoogst
 Des Heemels stille stond, en 't naad'ren van
 Den nacht vertraagde, op 't hooren van deez' stem
 Eens Mans: Gy, Zon, staa stille in Gibeôn,
 Gy, Maan, staa stil in 't dal van Ajalon,
 Tot Izr'el ooverwinne. Geef dien naam
 Aan Izaaks Zoon, des zoons van Abraham,
 Een naam voor 't volk, dat uyt hem spruyten, en
 Dat Kaanaän dus ooverwinnen zal.

Hier op viel Adam in: O gy, die my
 Zyt toegezonden van den Heemel, gy
 Verlichter van myn' duyfsteris, gy hebt
 My dingen, die my zeer bevallig zyn,
 Geopenbaard, voor al, die Abraham,
 Dien vroomen en zyn zaad betreffen. Nu
 Bevind ik eerst, dat waarelyk myn oog

Geopend,

Geopend, en myn hart is neêrgezet,
 Lang ongeruft, wat of 'er toch van my
 En myn geflacht zou worden. Maar ik zie
 Nu zynen dag, in wien al 't volk der Aarde
 Gezeegend ſtaat te worden. Eene gunſt,
 Die 'k niet verdien, die langs verboden weg
 Verboden' kennis zocht. Maar dat begryp
 Ik noch niet wel, waarom aan deezen, daar
 God onder woonen wil op Aarde, hy
 Zoo veele en zoo verſcheyden' Wetten heeft
 Gegeeven: Zoo veel Wetten toonen, dat
 'Er zoo veel' zonden zullen heerfen: hoe
 Kan God dan woonen onder zulk een Volk?

Daar Michaël op zeyde: twyfel niet,
 Of zonde zal ook heerfen onder hen,
 Als zynde uyt u gebooren; daarom wierd
 De Wet aan hen gegeeven, om hen van
 't Natuurlyk boos, dat in hun hart regeert,
 Krachtdaadig te oovertuygen, en de zonde
 Aanhitfende, om te ſtryden teegen Wet,
 Wanneerze zien, dat de Wet zonde kan
 Ontdekken, maar niet weeren, als door deez'
 Voorbeeldenden en zwakken Offerdienſt,
 Het bloed van Runderen en Bokken; Zy
 Beſluyten, dat een koſtelyker Bloed
 Verëyft word tot betaaling voor den Mens,
 Rechtvaerdig Bloed voor onrechtvaerdig, op
 Dat zy in die Rechtvaerdigheyd, die hen
 Word toegerekend door 't Geloof, by God
 Rechtvaerdigmaaking vinden, en de Ruſt

En Vreede des Geweetens, dat de Wet
 Door Kerkgebaaren nimmer stillen kon,
 Noch nimmer eenig Mens de Zeedewet
 Volbrengen, en die onvolbragt de Dood
 Veröorzaakt: dus dan schynt de Wet noch on-
 Volmaakt, en flechs gegeven, om een' plaats
 In laater tyd te maaken voor een nieuw
 Verbond, waar van de Wet een' schaaduw was,
 Hen leydende van het voorbeeldig tot
 De waarheyd, en van Vlees tot Geest, en van
 Den eys van strenge Wetten, tot het vry
 Anneemen van den rykdom der Genaa,
 Van slaaffe tot een' kinderlyke vrees,
 Van Werken, door de Wet gevorderd, tot
 De Werken des Geloofs. Ook daarom zal
 Zelf Moozes, schön zoo teer van God bemind,
 Als zynde flechs een Dienaar van de Wet,
 Zyn volk in Kaanaän niet leyden; maar
 Een Jozua, dien't Heydendom den naam
 Van Jeezus geeft; in naam en dienst gelyk,
 Die zynen fellen weêrparty, de Slang
 Betoomen zal, en brengen 't mensdom, naa
 Lang fukkelen en zwerven, door het wilde
 En woest' van deeze Waereld, veylig in
 Het eeuwig Paradys van vreede en rust.
 Zy midd'lerwyl in 't aardse Kaanaän
 Woonachtig, zullen daar een' langen tyd
 Welvaaren en voorspoedig zyn; maar als
 De zonde, in zwang geraakt, hunn' Vreë verfloort,
 En tergt den Heemel, om hen van rondöm

Vyanden te verwekken, zal'hen God,
 Op hun berouw, geduurig redden, eerst
 Door Richters, en door Koningen daar naa;
 De tweede van die Koningen, en door
 Godvruchtigheyd en Helledaan vermaard,
 Zal een' belofte ontfangen, nimmermeer
 Te wederroepen, dat de Zeetel van
 Zyn Koningkryk bestendig blyven zal
 In eeuwigheyd: dat elk Profeet, verheugd,
 Van tyd tot tyd vernieuwen zal: dat uyt
 Den Koningklyken tronk van David ('k noem
 Dien Koning zoo) een zoon zal ryzen; 't zaad
 Der Vrouwe, u voorgespeld, en voorgespeld
 Aan Abraham, daar alle Volken op
 Betrouwen zullen, wyders voorgespeld
 Aan Koningen, de laatste Koning, want
 Zyns Koningkryks zal nimmer eynde zyn.
 Maar eer dit alles zal gebeuren, moet
 'Er noch een' lange reeks voorafgaan: en
 Zyn Zoon, die hem zal volgen, wyd beroemd
 Door Voorspoed en door Wysheyd, zal Gods Ark,
 Die tot dien tyd in Tenten, hier en daar
 Omzworf, opfluyten in een' Tempel, daar
 De pracht voor konst, de konst voor pracht niet wykt,
 Gevolgd van zulken, die 't Geschiedboek zal
 Vermelden, goeden, kwaaden, welker vuyle
 Afgoderye, en andere euveldaân,
 By 't oovertreên van al het volk gevoegd,
 Gods toorn zoo zal ontfteeken, dat hy hen
 Verlaaten, en hun Land, hunn' Stad, hunn' Kerk,

En zyne heylige Ark, en 't Heyligdom,
 Daar in bewaard, zal oovergeeven aan
 Die trotse Stad, wier wallen gy laatst in
 Verwarring zaagt, en daarom Babilon
 Geheeten, daarze tienmaal zeeven jaar
 Gevanglyk zullen wonen: dan zal God
 Hen wederbrengen, als hy denken zal
 Aan zyne gunst, en aan 't Verbond, dat hy
 Vorst David zwoer, bestendig, als de tyd
 Des Heemels. Zy, uyt Baabel, met verlof
 Van Koningen, hunn' Heeren, door God daar
 Toe aangezct, te rug gekoomen, zal
 't Herbouwen van Gods Huys, hun eerste werk
 En zorge zyn: daar zullenze eenen wyl,
 In een' geringen, maar geruften staet
 Doorbrengen, tot dat zy in weelde en tal
 Van Menſen toegenoomen, weder twiſt
 En tweedracht maaken. De eerste onëenigheyd
 Zal spruyten uyt het Priesterdom, die Gods
 Altaar bedienen, welker plicht den Vreë
 Bewaaren moest: straks zal die tweespalt tot
 Besmetting van den Tempel ooverslaan.
 Zy grypen eyndlik, zonder opzicht op
 't Geslacht van David, naa den Skepter, dan
 Staan zy dien aan een' vreemd'ling af, op dat
 Messias, de gezalfde Koning, die
 Alleen goed recht tot deezen Skepter heeft,
 Gebooren, van zyn recht verſteeken zy:
 Maar eene Star, die nooyt voorheenen scheen,
 Zal zyne komst, op zyn' geboortedag

Uytroe-

Uytroepen , en geleyden Wyzen uyt
 Het Oosten , die verneemen zullen , waar
 Hy is , en hem met Wierook , Mirre en Goud
 Eerbiedig hulde doen : de plaats , daar hy
 Gebooren is , word door een Engleheyr
 Bekend gemaakt aan arme Herders , die
 By nacht hun vee bewaaken : Zy , verheugd ,
 Gaan haastig heen , en hooren uyt den mond
 Van 't heemels heyr , in orde geschakeerd ,
 Zyn' Kerszang : zyne Moeder is een' Maagd ,
 Haar Heer , de kragt des Allerhoogsten Gods :
 Hy zal op zynen Erftroon klimmen , en
 Zyn' heerschappye uytbreyden tot aan 't eynd'
 Der Waereld , tot den Heemel zyne faam .

Hy zweeg , ziende Adam , zoo door vreugd verrukt ,
 Als waar' hy door gelyke smert geperst
 Tot traanen , zonder lucht te krygen , om
 Te spreken , 't geen hy eyndlyk dus begon .

Profeet , die my zoo goede tyding brengt ,
 En 't uysterste van myne hoop voleynd !
 Nu kan ik klaar begrypen , daar ik met
 Myn onderzoek , hoe diep , niet door kon zien ;
 Waaröm die Held , dien wy tot onzen troost
 Verwachten , 't zaad der Vrouwe word genoemd .
 O Moedermaagd , gezeegend , hoog bemind
 In 's Heemels hof ; maar gy zult spruyten uyt
 Myn lenden , en des Allerhoogstens Zoon
 Uyt uwen buyk : Zoo word God met den Mens
 Verëenigd : nu verwacht de Slang gewis
 De wond zyns hoofds met doodelyke smert .

Waar en wanneer zal toch die ftryd gefchiën,
 Wat slag toch kneuft des Ooverwinnaars hiel?
 Dus onderwees hem Michaël: droom niet
 Van hunnen ftryd, als van een tweegevecht,
 Van plaatselyke wonden in het hoofd,
 Of in de hiel: niet daarom voegt de Zoon
 De Mensheyd by de Godheyd, op dat hy
 Uw' vyand met te grooter fterkte vell':
 Niet zoo word Satan ooverwonnen, die
 Gevallen uyt den Heemel, en zoo zwaar
 Gewond, noch magtig bleef, om u ter dood
 Te wonden: 't geen uw Heyland, als hy komt,
 Weêr heelen zal, niet met verdelging van
 Den Satan, maar van zyne werken in
 U en uw zaad: Ook kan dit niet gefchien,
 Als door 't vervullen van 't geen u ontbreekt,
 Gehoorzaamheyd aan Gods volmaakte Wet,
 U opgelegd op straffe van de Dood,
 En 't lyden van de Dood, de straf, die gy
 Om uwen Val moest draagen, en met u
 Uw' Zoonen, en hun ganse naageflacht,
 Dus eeniglyk is Gods Rechtvaardigheyd
 Te paaijen: want hy zal volmaaktelyk
 Gods Wet vervullen door Gehoorzaamheyd
 En Liefde, schoon de Liefde alleen de Wet
 Vervullen kan: hy, koomende in het Vlees,
 Om uwe straf te draagen, zal, veracht,
 Verfmaad van elk, ten laaften fterven een
 Vervloekte Dood, en roepen 't Leeven uyt
 Voor allen, die gelooven, dat hy hunn'

Verloffer

Verlosser is, dat zyn' Gehoorzaamheyd
 Hen gunstig toegerekend door 't Geloof,
 Hunne eygen' word; dat zyn' verdiensten hen
 De zaaligheyd verwerven, niet hun doen,
 Noch 't werk der Wet. Daarom zal hy gehaat,
 Gelasterd, met geweld gegreepen, en
 Geoordeeld en veroordeeld worden tot
 Een' schandelykē en een' vervloekte Dood,
 Door hand en voet genaagd aan een kruys
 Door woede van zyn eygen volk, ter dood
 Gefolterd, om dat hy het Leeven bragt.
 Maar uwe Weêrpartyders naagelt hy
 Aan 't Kruys, de Wet, die u zoo teegen is,
 De Zonden van 't gans menselyk geslacht
 Zyn daar met hem gekruysigd, om die recht
 In zyn' Voldoening rusten, nooyt hier naa
 Te schaaden: zoo sterft hy: maar kort daar aan
 Herleeft hy, kort is oover hem 't geweld
 Des doods: want eer de derde Daageraad
 Den Heemel zal verlichten, zullen hem
 De Morgensterren zien verryzen uyt
 Het graf, zoo fris, als 't helder Morgenlicht,
 Dan is 't randsoen voor u betaald, dat elk
 Van Dood verloft; zyn Dood, voor allen, die
 Het Leeven, hen zoo aangeboden, niet
 Verwerpen, en die goedertierenheyd
 Omhelzen door een leevendig geloof,
 Niet onvoorzien van werken: deeze daad,
 Zoo godlyk, doet uw vonnis gans te niet,
 De Dood, die gy had moeten lyden om
 De Zonde, in eeuwigheyd versteeken van
 Het Leeven: deeze daad zal Satans kop

Vermorzelen, en kneuzen zyne kracht,
 Vernietigende Zonde en Dood, zyn' twee
 Voornaamste Waapens, en haar prikkels in
 Zyn kop veel dieper drukkende, als de Dood,
 Die tydlyk is, des Ooverwinnaars hiel
 Zal kneuzen, of de hielen van het volk,
 Dat hy verloft; een Dood, die naa een' slaap
 Gelykt, en naa 't onsterfelyk leeven leyd.
 Ook zal hy, naa zyn opstaan uyt het graf,
 Niet langer hier op Aarde blyven, als
 Een kleen getal van daagen, om zich aan
 Zyn' Leerelingen te vertoonen, die
 Hem volgden in zyn leeven: hy zal hen
 Beveelen, dat zy allen leeren, 't geen
 Zy hoorden, hem en zyne zaaligheyd
 Aangaande. Die gelooven, zullen zy
 Met stroomend waater doopen, ten bewys
 Der zuyv'ring van den schuld der zonde, tot
 Een heylig leeven, voorts gehartigd, om
 Een' zelve dood, indien 't de nood verëyft,
 Grootmoedig met hunn' Heyland te ondergaan.
 Zy zullen alle Volken leeren, want
 De zaaligheyd zal van die daagen af
 Niet eeniglyk aan Zoonen, voortgeteeld
 Uyt Abraham verkondigd worden, maar
 Aan alle, die door een gelyk Geloof
 Zyn' Zoonen zyn, de ganse Waereld door:
 Zoo zullen alle Volken in zyn Zaad
 Gezeegend worden: Dan zal hy met roem
 Van ooverwinning naa der Heem^len Heemel
 Opvaaren, zeegepraalend' door de lucht,
 En oover zyn' en uwen weerpary.

Daar zal hy onvoorziens den Vorst der lucht
 Aanvallen, en met keetenen geboeyd
 Hem sleepen langs den omtrek van zyn ryk,
 En laten hem verflaagen en beschaamd.
 Dan zal hy gaan in zyne heerlykheyd,
 En zynen troon aan 's Vaaders rechterhand
 Inneemen, hoogverheeven booven al,
 Dat in den Heemel word genaamd: Van daar
 Zal hy, wanneer de ontbinding van de Waereld
 Nu ryp is, weederkoomen in zyn' magt
 En heerlykheyd, ten oordeel oover al
 Wat leeft: en wat gestorven is: de Dood
 Uytspreeken oover de ongetrouwen, en
 Belooning oover elk, die hem getrouw
 Ten dienste stond, en deeze laatste met
 De zaaligheyd bekroonen, of daar in
 Den Heemel, of op Aarde, want dan zal
 Deeze Aarde alöm een Paradys zyn, veel
 Gelukkiger, als nu dit Eden is,
 Met daagen, veel gelukkiger, als hier.

Zoo sprak Aarts-Engel Michaël, en zweeg,
 Gekoomen tot der Waereld laatsten tyd:
 Onze eerste Vaader, die dit hoorde, met
 Verwondering en Vreugd, antwoordde dus.

O Goedheyd, ongemeeten, eyndeloos!
 Die al dit goed uyt kwaad doet spruyten, en
 Het kwaad in goed verwisselt: 't komt my veel
 Verwonderlyker voor, als toen God by
 De Schepping uyt de duysternis het licht
 Te voorschyn bragt! Ik twyfel schier met recht,
 Of ik berouw moet hebben van het kwaad,
 Door my gedaan, door my veröorzaakt, of

My des te meêr verheugen, om dat daar
 Te grooter goed uyt spruyten zal; voor God
 Meêr heerlykheyd, van God meêr goede Wil
 Voor 't Mensdom: daar Genaade oover toorn
 Verre oovervloeyt. Maar zeg my, indien hy,
 Die ons verloft, weêr naa den Heemel gaat,
 Wat is 'er niet te duchten voor het klein
 Getal der geenen, die gelooven in
 Het midden van een ongeloovig rot,
 Vyanden van de Waarheyd? Wie zal dan
 Zyn volk geleyden en beschermen? Zal 't
 Hun lot niet zyn, mishandeling en hoon
 En dood, misschien noch erger, als hunn' Heer?
 Dat 's zeeker, zey de Aartsengel, maar hy zal
 Hen een' vertrooster zenden uyt den Heemel,
 Naar 's Vaaders woord, die door zyn' Geest in hen
 Zal wonen, en die in hun hart de Wet
 Van 't waar Geloof, dat door de Liefde werkt,
 Infchryven zal, om hen in alle Waarheyd
 Te leyden, en alzo te waapenen
 Met geestelyke Waapenrusting, om
 't Bespringen van den Boozen te weêrstaan,
 Zyn' vuurge pylen uyt te bluffen. Wat
 Ook eenig mens hen doen kan, niet verschrikt,
 Schoon tot de Dood, gewaapend teegen al
 Die wreedheyd, door vertroosting, die in 't hart
 Haar' woonsteê heeft, of meenigwerf zoo kloek
 Verdraagen, dat den wreedsten Vyand en
 Vervolger die kloekmoedigheyd verbaaft:
 Want door zyn' Geest, eerst op de Apostelschaar
 Gegooten, die hy zenden zal, om 't woord
 Des Heyls te preediken by yder Volk;

Daar

Daar naa op hen, in zynen naam gedoopt,
 Zal hy met wonderbaare gaaven hen
 Beschenken, om met nieuwe Taalen, nooyt
 Geleerd, te spreken, wonderwerken, als
 Hun Heer voorheên, te doen: dus zullen zy
 Voortgaande een groot getal uyt yder volk
 Beweegen, om de blyde boodschap, hen
 Gezonden van den Heemel, vroolyk aan
 Te neemen. Eyndlyk hunne dienst volbragt,
 De loopbaan wel geloopen, hun bedryf
 En Leer beschreeven in een heylig Boek,
 Zoo sterven zy: Maar Wolven, gelyk zy
 Waarschouwden, zullen koomen in hunn' plaats,
 Als Leeraars; Wolven, grypend' heet naa roof,
 Die alle heylige Geheymen van
 Den Heemel, tot hun schandelyk gewin,
 En zucht naa staat verdraaijen zullen, en
 Met bygeloof en ooverleevering
 De Waarheyd eene smet aanwryven, die
 Slechs zuiver in die Schriften word bewaard,
 Schoon niet, als een'lyk door den Geest, verstaan:
 Dan zullen zy naa grootse naamen staan,
 Naa plaatsen en eertytels, saamgevoegd
 Met waereldlyke macht, schoon veynzend', dat
 Zy geest'lyk zyn, en eygenende zich
 Den Geest Gods toe, beloofd, geschonken aan
 Een yder, die oprecht geloovig is.
 De geestelyke wetten zullen op
 Dien grond, door vleesfelyke magt, elk een
 In zyn geweeten prangen: wetten, die
 Men nergens in Gods Boek geschreeven vind,
 Of die de Geest nooyt veste in iemands hart.

Wat zullen zy dan anders, als den Geest
 Van Gods genaade zelve smaaden, en
 Die binden, die zoo wel in vryheyd staan,
 Als zy? wat doenze, als datze Tempels van
 Den leevendigen God afbreeken, door
 't Geloof gebouwd, niet hun, maar elks Geloof?
 Wie is op Aard' te hooren, teegen het
 Geloof, en teegen het Geweeten, die
 Onfeylbaar is? Schoon meenig-een dit recht
 Aangrypen zal: de bron van haat en van
 Vervolging, die ten zwaarsten vallen zal
 Op yder, die volstandig by den dienst
 Van Geest en Waarheyd blyft: de rest, zeer verr'
 Het grootste deel, zal waanen, dat Gods dienst
 Door uysterlyke plechtigheeden, en
 Een luyfterryk gebaar voldongen word.
 De Waarheyd zal, met lasterpylen dicht
 Beschooten, zich verbergen: naauwlyks vind
 Men ergens blyk of werken des Geloofs;
 Dat zal 't beloop van deeze Waereld zyn,
 ('t Zal boozen wel, en vroomen kwaalyk gaan)
 Die onder zulk een' zwaarte zuchten zal,
 Tot dat die dag aanbreeke, en brenge den
 Rechtvaerdigen verkoeling in zyn nood,
 Den boozen wraak, als hy, u laatst beloofd,
 Tot uwe hulp zal wederkeeren, 't Zaad
 Der Vrouwe, toen u duyfter voorgespeld,
 Nu beeter, als uw Zaaligmaaker en
 Uw Heer, gekend: Hy, die ten laatsten in
 De wolken van den Heemel, met den glans
 Zyns Vaaders zal verschynen, en met kracht
 Den Satan en zyn' booze Waer'ld verdoen,

En maaken uyt den uytgebranden klomp,
 Gezuyverd en gelouterd, een gebouw
 Van nieuwe Heemelen en van nieuwe Aarde,
 En Eeuwen, door geen perk van tyd bepaald,
 Gegroundvest op Rechtvaerdigheyd en Vreede,
 En Liefde, mild in 't draagen eener vrucht
 Van Vreugde en eyndelooze Zaaligheyd.

Hy zweeg; daar Adam dus voor 't laatst op sprak:
 Gezeegende Profeet, hoe haast heeft uw
 Voorzegging, deeze Waereld, die zoo snel
 Voorby zal gaan, en al haar tyden, tot
 De tyd eens stil zal staan, beperkt en af-
 Gemeeten: 't is daar buyten grondeloos,
 't Is Eeuwigheyd, wiens eynd geen oog kan zien.
 Zoo wel bericht, zal ik van hier gaan: myn
 Gedachten zyn bedaard: 'k heb nu myn zat
 Van Kennis: meêr omvat dit lichchaam niet:
 Myn'dwaasheyd was 't, voorheen naa meer te staan.
 Gehoorzaam zyn, leer ik hier uyt, is best,
 En God alleen met vrees te dienen, en
 Te wand'len in zyn' teegenwoordigheyd,
 Den weg van zyn' Voorzienigheyd wel gaâ
 Te slaan, betrouwende eeniglyk op hem,
 Die oover al zyn werk barmhertig is,
 Die 't kwaad door 't goed te booven komt, en uyt
 Geringe, zaaken van gewigt voltooyt,
 Die 't waerelds sterk, door 't zwakke, zoo gewaand,
 Verneederd, en de Wysheyd van de Waereld
 Door zachte en stille Eenvouwigheyd beschaamt;
 Dat lyden, om de Waarheyd voor te staan,
 Is Dapperheyd, die heerlykst ooverwint,
 En 't naaste pad, voor die zoo sneuvelt, om

De poort des Leevens in te gaan, geleerd
 Door dit doorluchtig voorbeeld, dien ik nu,
 Als myn' Verloffer, eeuwig zaalig, ken.

Daar de Engel op antwoordde, tot besluyt.

Dus onderricht staatge op den hoogsten trap
 Van Wysheyd: draaf niet hooger, schoon gy al.

De Sterren wist te noemen by heur naam,

Al was u alle Heemelkracht bekend,

En al 't geheym van 't onderaardse Diep,

En alles, wat Natuur zoo zeldzaam werkt,

Of al, wat God in Heemel, Lucht, Aard', Zee,

Te voorschyn brengt; of alle schatten van

De Waereld saamenvloeyden in uw schoot,

Of dit Heelal u onderworpen waar'.

Voeg by uw' Kennis Werken, dat 's Geloof,

En Deugd, en Lydzaamheyd en Maatigheyd,

En Liefde, die de ziel van alles is.

Dan zal 't u niet verdrieten weg te gaan

Uyt deezen Hof, maar veel gelukkiger

Een Paradys bezitten in uw hart.

Laat ons dan nu neërdaalen van deez' top,

Die u zoo veel deed zien en weten: Want

Het uur, bepaald, eyst onzen aftocht. En

Zie daar de wacht, door my, by ginsen berg

Geleegerd, die op haaren aftrek staat,

En in haar spits een vlammig zwaard vertoont,

Rondom gezwaayd, ten teeken van vertrek.

Wy moogen hier niet langer toeven. Gaa,

Wek Eva op; 'k heb haar ter neergezet

Met aangenaame droomen, die wat goeds

Beduyden, en haar hart geboogen, om

Goedwillig zich te schikken naar uw woord:

Als 't

Als 't pas geeft, deel haar, 't geen gy hoorde, mee,
 Vooral 't geen haar Geloof betreft, en dat
 Zy weeten moet, Verlossing, door haar Zaad;
 Dat koomen zal, het Zaad der Vrouwe, tot
 Verlossing van al 't menselyk geslacht;
 Op dat gy leeft (uw leeven duurt noch lang)
 In een Geloof, eendrachtig, schoon bedroefd
 Om 't kwaad, voorheên begaan, maar meêr verkwikt
 Door 't ooverleg van een gezeegend eynd'.

Hy eyndigde, en zy klommen beyde van
 Den Berg af; Adam naa 't priêl, voor uyt,
 Daar Eva sliêp, maar die hy vond ontwaakt,
 En die, nu min bedroefd, dus tot hem sprak.

Ik weet, waar gy van daan komt, waar gy gaat,
 Want God was ook in mynen slaap en droom,
 Dien hy my gunstig liet genieten, en
 Die my groot heyl voorspelde, sint ik my
 Vermoeyd begaf tot slaapen. Maar nu, ley
 My, waarge wilt: ik zoek geen uytstel: met
 U heen te gaan, is hier te blyven; hier
 Te blyven zonder u, is heen te gaan
 Onwillig: Gy zytme alles onder 't dak
 Des Heemels; gy zytme alle plaatfen, die
 Om myne schuld hier uytgedreeven word,
 'k Draag echter deezen troost met my van hier,
 Schoon alles door myn' schuld verlooren is,
 Dat ik de gunst, schoon die niet waard, ontfang,
 Dat 't zaad uyt my het al herstellen zal.

Zoo sprak onze eerste Moeder: 't wierd met lust
 Gehoord van Adam, die geen antwoord gaf,
 Want de Engel stond nu al te dicht by hen,
 En 't blinkend heyr der Cherubynen, net

In orde, daalde van den and'ren Berg
 Naa hunne wacht, en zweefde op 't zwerk der lucht,
 Gelyk een mist, des aavonds uyt een stroom
 Verheeven, oover natte landen glyd,
 En aan den hiel des Bouwmans, die naa huys
 Keert, kleeft. Zy moedig met haar voorspits toe-
 Getreden, ging Gods vlammig zwaard vooruyt,
 Verschrikk'lyk, als een' Staartstar, die met gloed
 En heeten damp de Lybiaanse lucht
 Verzengt, en schrookte dat gemaatigd oord.
 Toen greep de Aartsengel onze eerste Ouders, die
 Noch draalden, spoedig, elk by eene hand,
 Geleydende hen recht naa de Oosterpoort,
 En van de rots, naa 't pleyn, daar voor gestrekt.
 Daar op verdween hunn' Leydsman uyt hun oog.
 Zy zaagen, ommeziende, de Oosterzy
 Van 't Paradys, onlang hun zaalig Hof,
 Nu ongenaakbaar, door het lemmer van
 Een vlammig zwaard, dat heen en weder sloeg;
 De poort bezet, met trooniën, vol schriks,
 En wapens, die hen dreygden: dat verlies
 Betreurden zy met traanen, haastiglyk
 Weër afgeveegd. De ganse Waereld stond
 Hen oopen, om te kiezen plaats voor rust;
 Voorzienigheyd zou hunne Leydman zyn.
 Zy gingen, dwaalend' met een traagen tred,
 En hand aan hand door Eden eenzaam heen.

Eynde van het Tiende en Laatste BOEK.

